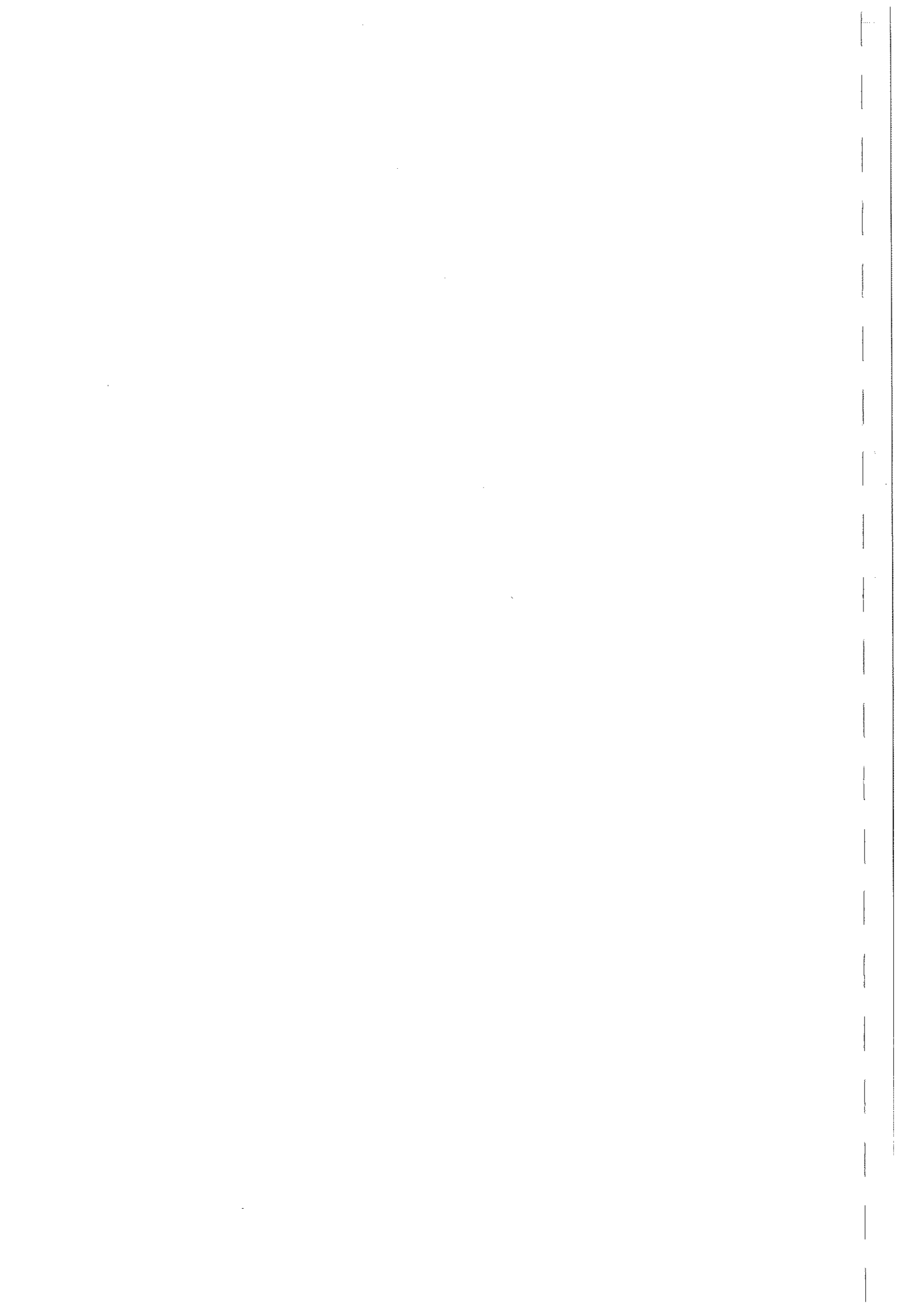

Meddelande nr 9
Tåkerns
fältstation 1973

Det är vår förhoppning att denna
publikation ska öka känslan och
förståelsen för de miljöer och
de djur den skildrar

Tåkerns fältstation
i januari 1974
Styrelsen

MEDDELANDE FRÅN TÅKERNS FÄLTSTATION - NUMMER ÅTTA - 1973

<u>Innehåll</u>	<u>Sidan</u>
Taxering av doppingbestånden i Tåkern 1973	1
En botanisk undersökning på Lindön i Tåkern	5
Tåkernsvanarnas flyttning - några preliminära uppgifter från 1973	15
Nya överläggningar om naturreservatet vid Tåkern	21
Bruna kärrhöken i Tåkern 1973	22
Rördromstaxeringen i Tåkern 1973	25
Tåkerns fältstations arbete vid sjön Sommen	27
I torpet Sjön bor Hjalmar Andersson	29
Kraftig expansion av skäggmes i Tåkern	32
Dvärgrördrommen hörd i Tåkern i juni 1973	35
Pungmesen för första gången funnen vid Tåkern	36
Ännu ett fynd av dvärgsumphöna i Tåkern	38
Sammanställning av observationer från 1973	39
Tåkerns fältstations ringmärkning och återfynd 1973	46
Vägledning för namngivelser vid Tåkern	54

DET KOSTAR 15 kronor även 1974 att vara medlem i föreningen Tåkerns fältstation. Lättast är att betala in pengarna över postgiro 26 34 96 - 2.

VARJE KVARTAL kommer till medlemmarna ett informationsblad med rapporter, intressanta observationer mm. Dessutom är naturligtvis årsrapporten gratis. För icke medlemmar kostar denna utgåva tio kronor. Tidigare meddelanden finns att beställa.

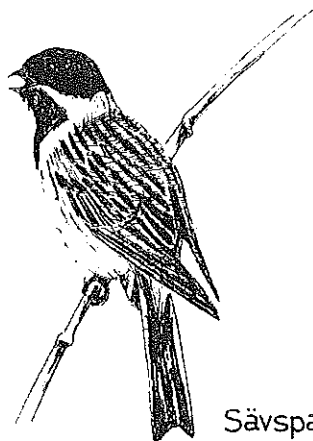
ÄVEN FÖR år 1974 söker Tåkerns fältstation medarbetare som är intresserade att delta i inventeringar, ringmärkningsarbete och övrig verksamhet.

ALL KORRESPONDANS som har med föreningen och Tåkerns fältstations verksamhet att göra ställs till Tåkerns fältstation, Box 204, 595 00 Mjölby.

STATIONSCHEF ÄR Göran Bergengren som har telefon 0142/ 59017.

TECKNINGARNA i årets verksamhetsberättelse är gjorda av GUNNAR BJÖRKMAN.

REDIGERINGEN svarar
CHRISTER ELDERUD för.

Sävspurv

TAXERING AV DOPPINGBESTÅNDEN I TÅKERN 1973

av Lars Jacobsson

GENOM EN OMFATTANDE INVENTERING UNDER VÅREN OCH FÖRSOMMAREN 1973 HAR DOPPINGARNAS FÖREKOMST I TÅKERN KARTLAGTS. TILL DE MERA PÅFALLANDE DRAGEN HÖR ATT GRÅHAKEDOPPINGEN (*Podiceps griseigena*) EXPANDERAT KRAFTIGT OCH 40 PAR REDOVISAS HÄR. SAMTLIGA FEM DOPPINGARTER NOTERADES OCH ENDAST FÖR SMÅDOPPINGEN KUNDE HÄCKNING INTE BEVISAS.

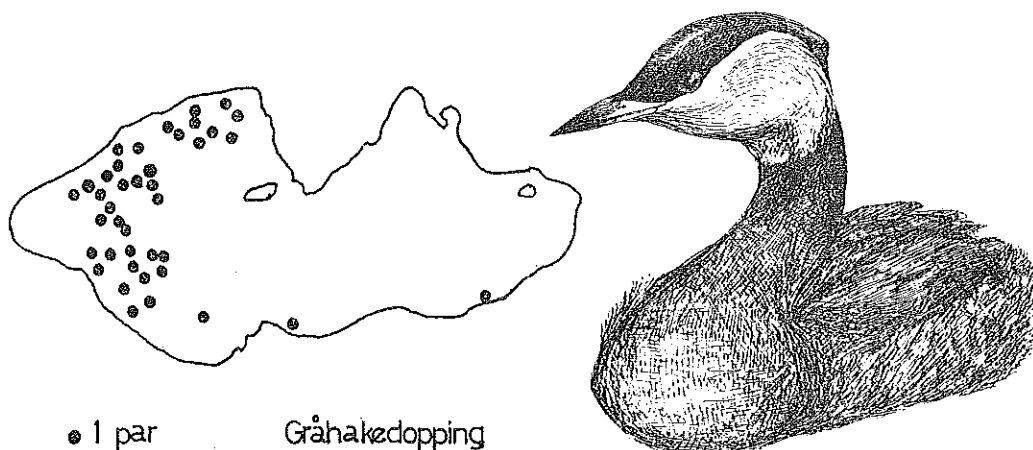
DOPPINGTAXERINGEN I Tåkern gick så till att vassarna genomsöktes i stort sett över allt där det med kanadensare var framkomligt. Från land gjordes kompletterande observationer och många av Tåkerns fältstations medarbetare lämnade rapporter. Att genomsöka sjöns väldiga vassar är självklart mycket tidskrävande med tanke på Tåkerns yta (omkring 44 kvadratkilometer), mängden av kanaler, små öppna klarvatten, vikar och slingrande labyrinter samt det stora antalet doppingar. Den sträcka som avverkades under ett pass på sex - åtta timmar varierade mellan två och fyra kilometer räknat fågelvägen längs stranden. Det verkliga avståndet blev flerdubbelt längre. Några mycket blåsiga veckor i maj, med alltför höga vågor för kanadensaren, förkortade den tid som stod till buds. Detta medförde att flera områden bara blev besökta en gång. De mest intressanta delarna undersöktes dock minst två gånger och endast ganska små förändringar jämfört med första besöket kunde då noteras.

VÄRDEFULLA KUNSKAPER inhämtades för kommande undersökningar, främst beträffande vassarnas utbredning och kanalernas sträckningar. Några uppskattningar om vassarnas kontinuerliga frammarsch har Tåkerns fältstation inte gjort. Att vassarna verkligen expanderat råder emellertid ingen tvekan om. Jämför man idag verkligheten med den topografiska kartan från början av 1960-talet finner man att inprickningen bitvis stämmer bra. På sina håll har dock vassarna vandrat ut ordentligt och helt nya växtbälten uppstått. Vassen väster om Ramstad kanal sträcker sig exempelvis ca en kilometer längre ut än vad kartan visar. Stor risk torde föreligga för att hela Tåkern, väster om en linje Lindön - Renstad snart växer igen om inte motåtgärder sätts in eller andra faktorer stoppar utvecklingen.

NÅGOT EXAKT antal häckande doppingpar redovisas inte i denna rapport.

De personella resurserna har varit små och arbetet som nämnts tidskrävande och långt ifrån lätt. Här lämnas emellertid en bild av hur många doppingpar som uppehöll sig i sjön under den aktuella tiden och vilka områden som varit mest attraktiva för respektive arter. Resultatet utgör underlag för kommande specialstudier. Endast undagtagsvis ägnades någon tid åt boletande. Slumpmässigt påträffades en del reden av de tre vanligaste arterna. Ingen ringmärkning förekom under 1973 men planeras till säsongen 1974.

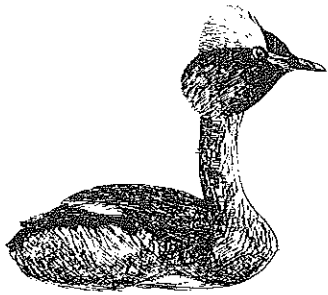
GRÅHAKEDOPPINGEN (*Podiceps griseigena*) för en undangömd tillvaro i Tåkerns vassar och de flesta räknades med ledning av det "oljud" som exemplaren för. Gråhaken förekommer bara där det finns breda vassbälten med kanaler och små klarvattenytor insprängda. Det innebär att arten så gott som uteslutande finns i västra delen av Tåkern.

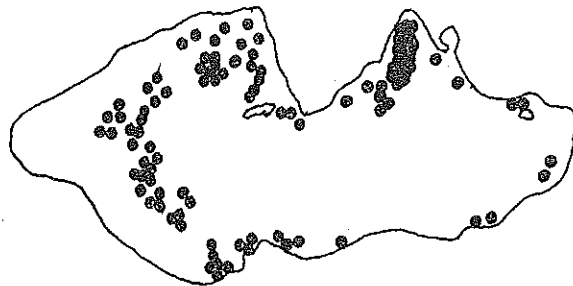
NÄR UNGARNA hade lämnat bona visade sig gråhakedoppingarna oftare på öppet vatten men höll sig vanligen så nära vasskanten att de snabbt kunde nå betryggande skydd. Under inventeringen noterades 43 par men dubbelräkning kan ha förekommit i några fall och på kartan ovan redovisas därför 40 par. Årets första observation av gråhake gjordes den 1 april och tidigaste kullen sågs 29 maj.

SVARTHAKEDOPPINGARNA (*Podiceps auritus*) var under större delen av inventeringstiden lätta att finna då de är tämligen orädda vid boplatserna. Under slutskedet av taxeringen, när en del platser besöktes besöktes för andra gången, blev det svårare: Svarthakarna sökte då

snabbt skydd i vassen tillsammans med ungarna. I den östra halvan av Tåkern observerades bara ett fåtal svarthakedoppingar, med undantag för området kring en stor skrattnåskoloni vid Tofören där 25 par iaktogs.

Svarthakedopping

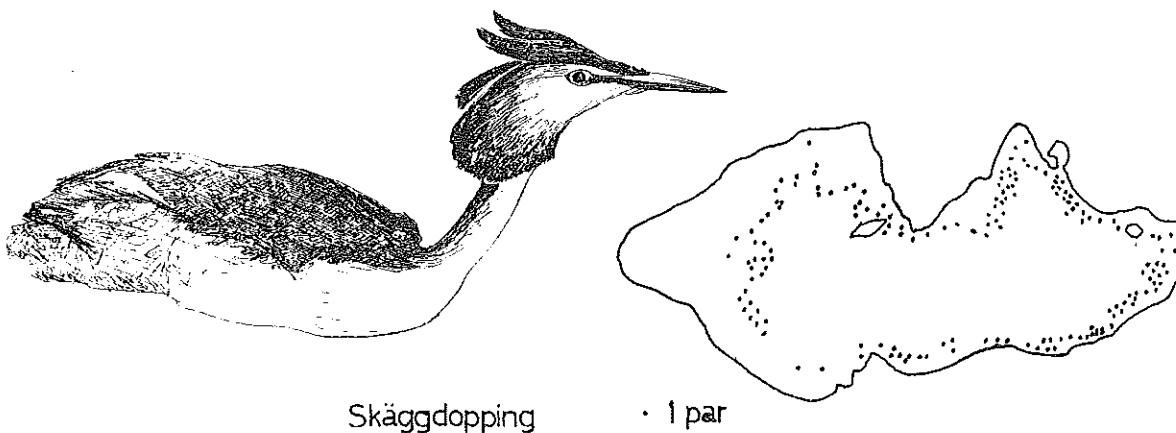
• 1 par

I DEN västra delen av sjön är bundenheten till skrattnåskolonier inte alls lika påfallande. Detta beror kanske på att vassen här erbjuder ett tillräckligt gott skydd måsarna förutom. Tidigare uppskattningar av beståndet till ca 125 par verkar med erfarenheter från denna undersökning stå sig ganska bra. Taxeringen 1973 gav omkring 100 par. Ofrånkomligen "missas" en del par i en sjö av Tåkerns karaktär och omfång. Inne i vassen finns, vilket antytts, öppna områden som man aldrig kan nå med båt.

UNDER MAJ månad var bl a Niels-Otto Preuss och Pelle Andersen-Harild från Zoologisk museum i Köpenhamn sysselsatta med en svanundersökning i Tåkern. De hann även summariskt räkna doppingar och har till fältstationen skickat en karta på vilket de redovisat iaktagna svarthakar. Danskarna noterade 84 par men framhöll att det på vissa lokaler säkerligen fanns fler. Intressant är att de danska ornitologernas inprickning av doppingparens positioner mycket väl överensstämmer med markeringarna på kartan här ovanför.

AV DET nämnda framgår att gråhakar och svarthakar 1973 var vanligast i de västra och vassrikaste delen av Tåkern. För skäggdoppingarna (*Podiceps cristatus*) var förhållandet motsatt. Nära dubbelt så många skäggdoppingar noterades i den östra delen som i den västra. För-

utom att vassbältet är smalare i den östra delen är vassen bitvis också relativt gles. Även små områden med sådan gles vass kunde hy- sa flera häckande skäggdoppingpar. På kartan nedan finns de ca 170 par som observerades under räkningen markerade. Säkert kan med ut- gångspunkt från inventeringen 1973 sägas att antalet par översteg 200. Under hela taxeringsperioden noterades åtskilliga skäggdopping- par som fiskade långt ute på den öppna sjön.

SVARTHALSAD DOPPING (*Podiceps nigricollis*) iaktogs på flera lokaler i Tåkern 1973. Från april och maj rapporterades bara en observation. I juni, efter kläckningen, förde arten uppenbarligen en mera lättupp- täckt tillvaro. I en stor skrattmåskoloni, ca en kilometer lång och med flera tusen par måsar, ringmärktes 1972 tre ungar av svarthalsad dopping. Samma måssamhälle genomsöktes 1973 grundligt under ruvnings- tiden inga "svarthalsade" kunde då ses. Senare och i samband med ringmärkning av skrattmåsunger noterades tre par av doppingarten med tillsammans minst fyra ungar. Också på två andra platser konstatera- des lyckad häckning. Dessutom iaktogs svarthalsade doppingar på yt- terliggare tre ställen i Tåkern.

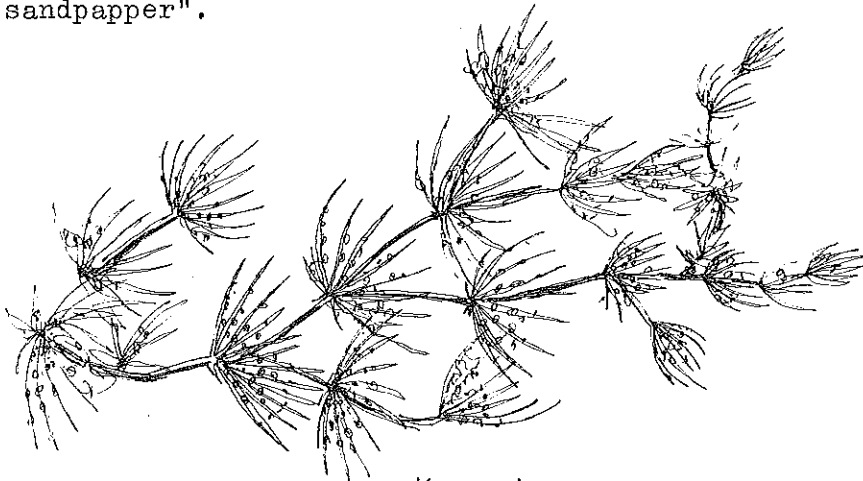
SMÅDOPPING (*Podiceps ruficollis*) hördes i april spela vid flera till- fallen inte långt från fågeltornet vid Glänås. Senare, under sommaren, sågs smådopping på två andra lokaler. Till skillnad mot året innan har ingen kull rapporterats under 1973.

EN BOTANISK UNDERSÖKNING PÅ LINDÖN I TÅKERN

Kåseri och växtsammanställning av Lars-Åke Gustafsson

PÅ LINDÖN FINNS INGA LINDAR. FÖR ATT AVFÄRDA ETT GAMMALT OCH MOTSATT PÅSTÅENDE GJORDES UNDER SOMMAREN 1973 ETT BESÖK PÅ DENNA TÅKERNS STÖRSTA Ö UTANFÖR HÅNGERLANDET. HUVUDSAKLIGA SYFTET MED EXPEDITIONEN VAR DOCK ATT I STORT UNDERSÖKA VEGITATIONEN PÅ DEN MED ÅREN ALLT MER FÖRVUXNA, TIDIGARE BETESÖN.

FÄRDEN UT till "Tåkerns gröna pärla" gjordes med fältstationens röda kanadensare. Vid ett första rekognoseringsbesök den 2 juli paddlade vi (L-Å G, Ulf Johansson) lugnt fram över sjön med blommande hjulbladsmöja (*Ranunculus circinatus*) vilken bredde ut sig som kanske aldrig förr och spred sin smultronliknande doft. Under turen erfor vi hur klart avgränsade vegetationsbältena är i Tåkern. Först passerades vattenpilört (*Polygonum amphibium*), sedan krusnate (*Potamogeton crispus*) och därefter hjulbladsmöjan som breder ut sig likt en långsträckt isparkett över sjön i väst - östlig riktning. (Denna "isparkett" ska avnjutas från fältstationens observationstorn). Närmast Lindön vidtar så kransalgerna (*Chara tomentosa*), "sjöns eget grova sandpapper".

Kransalg

NÄR DET bästa av Tåkernsommaren gått, for vi ut till Lindön i två dagar, den 13 och 14 augusti. Då hade hjulbladsmöjornas vita lakan sjunkit till botten, blombladen fallit av och flutit in i de kilometervida vassarna. Tåkerns vattenyta låg blå framför oss och i "djupet" dansade blågrönalgernas slemmiga substanser, faktiskt ljusgröna - trots namnet - till färgen. Lindön reste sig som en svårforcerad snårskog föröver.

VI STEG i land på den västra sidan, där det finns en naturlig infart, en lagun. När vi satte fötterna i strandgyttjan hördes ett dån från Lindöns trädskikt. Åtskilliga ringduvor (*Columba palumbus*) tycks här ha en tillflyktsort från den omkringliggande slätten. De brakade iväg inåt Hånger med snabba vingslag.

LINDÖN ÄR inte längre som förut. Den har varit en betesö. Kreatur fraktades från fastland och släpptes lösa på den frodiga ängen som fortfarande går att urskilja, trots igenväxningen, på toppen av ön. När Tåkern sänktes vann Lindön terräng. Den gamla strandvallen löper som en landborg runt betesängen. Vegetationen nedanför är snärjig och vildvuxen. Spindelväv hänger mellan varenda buske och träd. Vid minsta beröring med en gren eller blad frigörs myriader av flygfän, såväl stickande som enbart irriterande. Ön är i dagens läge o-gästvänlig, i synnerhet om värmen gör sitt till för att försöka knäcka besökaren.

DEN FÖRSTA allvarliga reflexionen som man gör vid landstigningen är: Här borde rensas och gallras ! Ön är egentligen trevlig och varför inte göra den mer angenäm, rusta upp den, vårda den som ett gammalt odlingslandskap. Den blomsterrika ängen mitt på ön borde slås med lie. Man skulle kanske kunna hålla slätterting här i enlighet med gamla traditioner.

TRUBBHAGTORNBSBUSKARNA (*Crataegus monogyna*) utmed den gamla strandvallen pryder Lindön i blomningstid. De är rikligt bemängda med lavar, så att de ger ett "segt" och ålderdomligt intryck. De vildvuxna träd och buskar som breder ut sig över den flacka terrängen nedanför den öppna ängen mitt på ön består mest av björk (*Betula pubescens*) och asp (*Populus tremula*). Gamla fallfärdiga tallar (*Pinus silvestris*) finns insprängda mellan dem. Våldigt gamla, resliga aspar växer här och där. Kontrasten mellan ung och gammal vegetation är mycket påtaglig. Under jätteträd kommer slyet. De stora asparna är fem - sju meter höga och askgroddar (*Fraxinus excelsior*) därunder ca en halv.

VÄRT ATT nämnas är en jätterönn (*Sorbus aucuparia*) som måste betraktas som för trakten ovanligt högt kommen. På södra sidan av ön växer relativt gott om enbuskar (*Juniperus communis*) i något som kan sägas vara en mindre hagmark med fläckvis "öppen" terräng.

Utmed södra stranden står alarna (*Alnus glutinosa*) tätt, på ett ställe i sällskap med en omkullfallen pil (*Salix fragalis*), vilken sträcker sig en bra bit ut i vattnet.

UNDERVEGETATIONEN ÄR på Lindön snårig och sammanhängande. Blåhallon (*Rubus caesius*), brännässlor (*Urtica dioica*), stinksyska (*Stachys silvatica*) och nejlikrot (*Geum urbanum*) bidrar mest till att försvåra framkomligheten. En hög umbellat, björnfloka (*Heracleum sibiricum*), bidrar väsentligt till att frammana "djungelstämning". Gräset står meterhögt på denna numera obetade äng: Det är hundäxing (*Dactylis glomerata*) och Calamagrostis i första hand. Längst i norr på ängen hittade vi i mitten av augusti ett blommande exemplar av back- eller ängsnejlika (*Dianthus deltoides*) som lyste gredelint djupt i det torra gräset. Nere vid strandkanten och en bit ut i vassen blossade fackelblomstret (*Lythrum salicaria*). I blom var även renfana (*Chrysanthemum vulgare*).

LINDÖNS KRYPANDE och slingrande växt "nummer ett" är backvialen (*Lathyrus silvestris*), den roligaste art som förekommer rikligt - om uttrycket tillåts.

VITPYROLAN (*Pyrola rotundifolia*) bildar stora bestånd bland enbuskarna i söder. Gullvivorna (*Primula veris*) på norra sidan får ses som "utbölingar" i det här sammanhanget.

Småborren (*Agrimonia eupatoria*) är vanlig. Sötvedeln (*Astragalus glycyphyllus*) - inte att förväxla med den mycket sällsynta, fridlysta och på Omberg hemmahörande ärtvickern - med sina banankrökta frukter, stöter man på på några ställen. Den svarta trolldruvan (*Actaea spicata*) tyder på litet mer näringsrikt underlag.

TILL OCH med solvändan (*Helianthemum nummularium*) trivs på Lindön. Den växer nära "hamnen" på västsidan intill den stig som leder upp mot en nyligen uppförd liten byggnad.

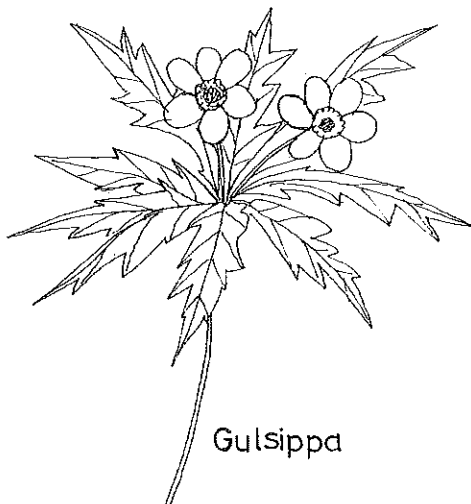
Småborre

NÄR VI lämnade Lindön för den här gången, för det här året, såg vi till vår glädje att ringduvorna var på väg tillbaka till trädkronorna där de verkar att trivas. Rödhakarna (*Erithacus rubecula*) i buskarna - det är en rejäl stam på ön - knäppte till avsked. Kanadensaren gled ut genom den glesa säven till öppet vatten. Solen höll på att sänka sig över den blåsvarta Borgs udde på Omberg. I söder över Sjötuna kom månen upp, blekgul och insvept i en mattblå skymning. Bakom oss guppade svanar och skrattmåsar, svarta i motljuset. Det låg en rogivande stillhet över den bygd som blivit satt att värna av människor. Över allt sammans tycktes Lindöns vilda växtrike resa sin profil med förbuskningen på omgivande stränder som spöklikt monster. Det kändes som att ha överlevt i ett land av myggor och spindelväv.

FÖRTECKNING ÖVER KÄRLVÄXTER PÅ LINDÖN 1973

VÄXTFÖRTECKNINGEN med över 100 arter upprättades den 2 juli samt den 13 och 14 augusti. Förhoppningsvis ger den en översiktlig bild av vegetationen på Lindön som har delats in i fyra zoner: Den obetade ängen mitt på ön, den vildvuxna skogs- och hagmarken nedanför gamla strandvallen samt stranden och vattnet (se bifogade karta).

HÄR HAR gjorts en grov uppsortering. Många av de uppräknade arterna förekommer naturligtvis inom flera zoner. Den obetade ängen är bristfälligt inventerad, särskilt vad gäller gräs. Avsikten är att komplettera listan sommaren 1974. Nomenklaturen är enligt Norsk og svensk Flora av Johannes Lid (1963). Under inventeringen assisterade Ulf Johansson.

Gulsippa

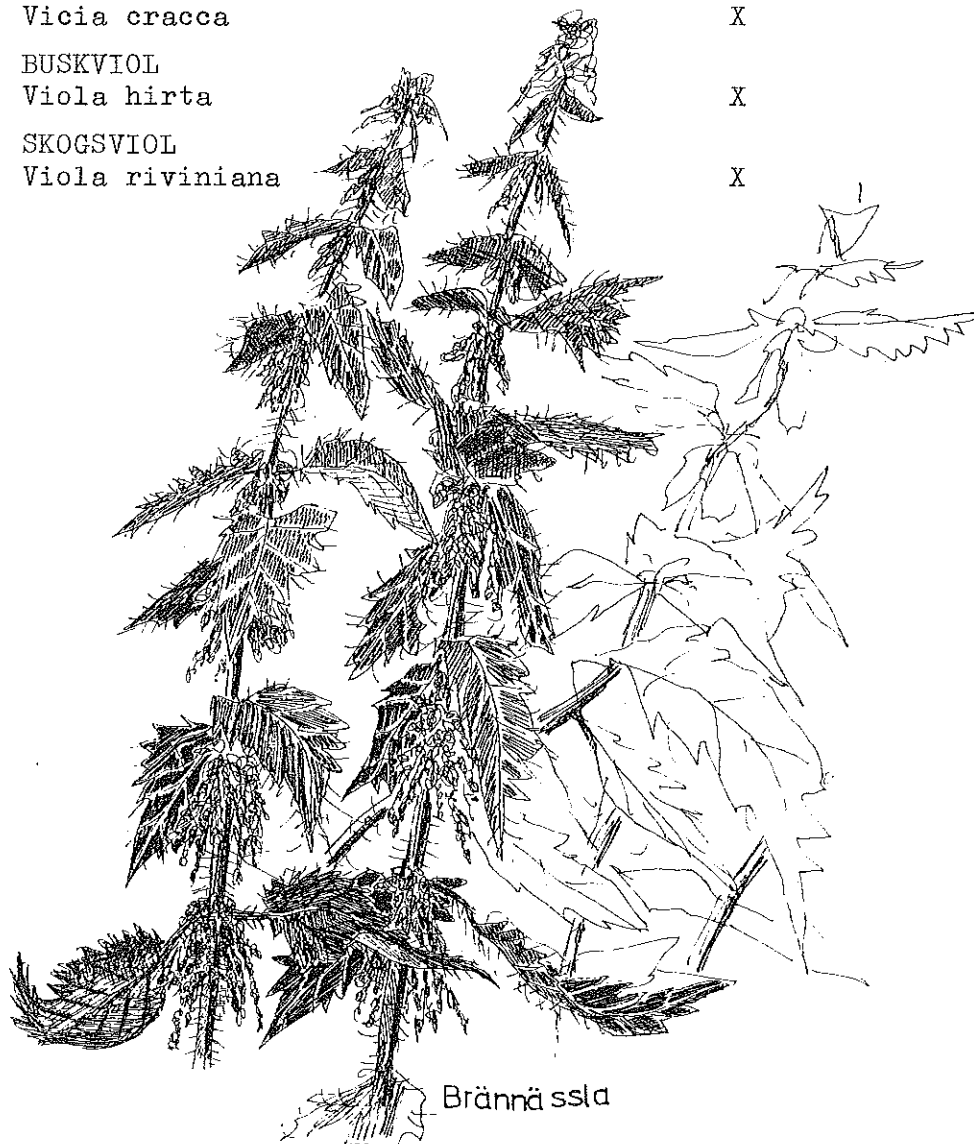
<u>Växtnamn</u>	<u>Obetade ängen</u>	<u>Skogen</u>	<u>Stranden</u>	<u>Vattnet</u>
RÖLLIKA <i>Achillea millefolium</i>	X			
SVART TROLLDRUVA <i>Actaea spicata</i>		X		
SMÅBORRE <i>Agrimonia eupatoria</i>		X		
DAGGKÅPA <i>Alchemilla sp</i>		X		
KLIBBAL <i>Alnus glutinosa</i>			X	
HUNDLOKA <i>Anthriscus silvestris</i>	X	X		
SÖTVEDEL <i>Astragalus glycyphyllus</i>		X		
GLASBJÖRK <i>Betula pubescens</i>		X	X	
BRUNSKÄRA <i>Bidens tripartita</i>			X	
DARRGRÄS <i>Briza media</i>		X		
RÖR <i>Calamagrostis sp</i>	X		X	
STOR BLÅKLOCKA <i>Campanula persicifolia</i>	X	X		
LITEN BLÅKLOCKA <i>Campanula rotundifolia</i>		X		
KRUSTISTEL <i>Carduus crispus</i>			X	
PLATTSTARR <i>Carex disticka</i>			X	
HUNDSTARR <i>Carex nigra</i>			X	
RÖDKLINT <i>Centaurea jacea</i>	X			
VÄDDKLINT <i>Centaurea scabiosa</i>	X			
RENFANA <i>Chrysanthemum vulgare</i>			X	
ÅKERTISTEL <i>Cirsium arvense</i>			X	
VÄGTISTEL <i>Cirsium vulgare</i>		X	X	
TRUBBHAGTORN <i>Crataegus monogyna</i>	X	X		
HUNDÄXING <i>Dactylis glomerata</i>	X			

<u>Växtnamn</u>	<u>Obetade ängen</u>	<u>Skogen</u>	<u>Stranden</u>	<u>Vattnet</u>
TUVTÅTEL <i>Dactylis glomerata</i>		X		
ÄNGSNEJLIKA <i>Dianthus deltoides</i>	X			
TRÄJON <i>Dryopteris filix-mas</i>		X		
KVICKROT <i>Elytrigia repens</i>			X	
BERGDUNÖRT <i>Epilobium montanum</i>		X		
ÄLGGRÄS <i>Filipendula ulmaria</i>		X		
SKOGSSMULTRON <i>Fragaria vesca</i>		X		
ASK <i>Fraxinus excelsior</i>		X		
VITMÅRA <i>Galium boreale</i>		X		
SUMPMÅRA <i>Galium uliginosum</i>		X		
GULMÅRA <i>Galium verum</i>		X		
STINKNÄVA <i>Geranium robertianum</i>		X		
HUMLEBLOMSTER <i>Geum rivale</i>		X		
NEJLIKROT <i>Geum urbanum</i>		X		
JORDREVA <i>Glechoma hederacea</i>		X		
SOLVÄNDA <i>Helianthemum nummularium</i>			X	
BJÖRNFLOKA <i>Heracleum sibiricum</i>	X	X		
ÄKTA JOHANNESÖRT <i>Hypericum perforatum</i>		X		
GUL SVÄRDSLILJA <i>Iris pseudacorus</i>			X	X
EN <i>Juniperus communis</i>		X		
ÅKERVÄDD <i>Knautia arvensis</i>		X		
GULVIAL <i>Lathyrus pratensis</i>		X		
BACKVIAL <i>Lathyrus silvestris</i>	X	X		

<u>Växtnamn</u>	<u>Obetade ängen</u>	<u>Skogen</u>	<u>Stranden</u>	<u>Vattnet</u>
GULSPORRE <i>Lenaria vulgaris</i>			X	
VILDLIN <i>Linum catharticum</i>		X		
KÄRINGTAND <i>Lotus corniculatus</i>		X		
STRANDKLO <i>Lycopus europaeus</i>			X	
STRANDLYSING <i>Lysimachia vulgaris</i>			X	
FACKELBLOMSTER <i>Lythrum salicaria</i>			X	X
VITPYROLA <i>Pyrola rotundifolia</i>		X		
HUMLELUSERN <i>Medicago lupulina</i>		X		
SUMPFÖRGÄTMIGEJ <i>Myosotis caespitosa</i>			X	
GRAN <i>Picea abies</i>		X		
VASS <i>Phragmites communis</i>				X
BACKANIS <i>Pimpinella saxifraga</i>		X		
TALL <i>Pinus silvestris</i>		X		
SVARTKÄMPAR <i>Plantago lanceolata</i>	X			
RÖDKÄMPAR <i>Plantago media</i>		X		
LUNDGRÖE <i>Poa nemoralis</i>		X		
ÄNGSGRÖE <i>Poa pratensis</i>	X			
VATTENPILÖRT <i>Polygonum amphibium</i>			X	X
ASP <i>Populus tremula</i>	X	X		
GÅSÖRT <i>Potentilla anserina</i>			X	
REVFINGERÖRT <i>Potentilla reptans</i>		X		
GULLVIVA <i>Primula veris</i>		X		
SÖTKÖRSBÄR <i>Prunus avium</i>		X		

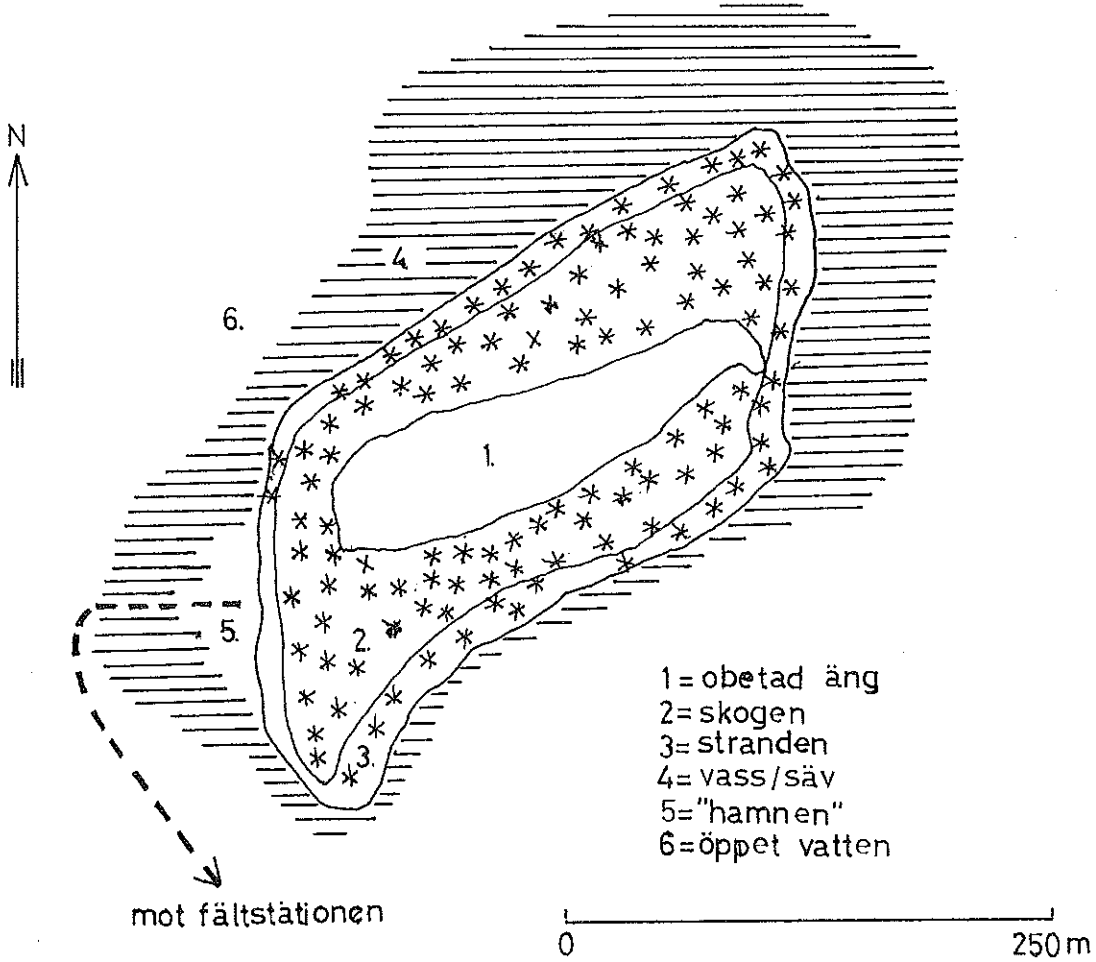
<u>Växtnamn</u>	<u>Obetade ängen</u>	<u>Skogen</u>	<u>Stranden</u>	<u>Vattnet</u>
REVSMÖRBLOMMA Ranunculus repens			X	
STRANDRANUNKEL Ranunculus reptans			X	
GETAPEL Rhamnus cathartica		X		
BRAKVED Rhamnus frangula		X		
MÅBÄR Ribes alpinum		X		
NYPONROS Rosa canina		X		
BLÅHALLON Rubus caesius		X		
ÄNGSSYRA Rumex acetosa		X		
KNUTNARV Sagina nodosa			X	
GRÅVIDE Salix cinerea		X		
KNÄCKEPIL Salix fragilis			X	
SVARTVIDE Salix myrsinifolia		X		
SJÖSÄV Scirpus lacustris				X
KNAPPSÄV Scirpus palustris			X	
SVINROT Scorzonera humilis		X		
FROSSÖRT Scutellaria galericulata			X	
FLENÖRT Scrophularia nedosa	X	X		
RÖNN Sorbus aucuparia		X		
KNÖLSYSKA Stachys palustris			X	
STINKSYSKA Stachys silvatica		X		
SPRÖDARV Stellaria aquatica		X		
GRÄSSTJÄRNBLOMMA Stellaria graminea		X		
MASKROS Taraxacum vulgare		X		

<u>Växtnamn</u>	<u>Obetade ängen</u>	<u>Skogen</u>	<u>Stranden</u>	<u>Vattnet</u>
ÄNGSRUTA <i>Thalictrum flavum</i>			X	
ÄNGSHAVERROT <i>Tragopogon pratensis</i>	X			
JORDKLÖVER <i>Trifolium campestre</i>		X		
SKOGSKLÖVER <i>Trifolium medium</i>		X		
RÖDKLÖVER <i>Trifolium pratense</i>		X		
BRED KAVELDUN <i>Typha latifolia</i>				X
BRÄNNÄSSLA <i>Urtica dioica</i>	X	X		
VANLIGT KUNGSLJUS <i>Verbascum thapsus</i>	X			
TEVERONIKA <i>Veronica chanaedrys</i>		X		
KRÅKVICKER <i>Vicia cracca</i>			X	
BUSKVIOL <i>Viola hirta</i>			X	
SKOGSVIOL <i>Viola riviniana</i>			X	

Brännä ssla

LINDÖN

TÅKERN SVANARNAS FLYTTNING - NÅGRA PRELIMINÄRA UPPGIFTER FRÅN 1973
 av Sven Mathiasson, Naturhistoriska museet, Göteborg

TÅKERN SVANAR HAR LÄNGE FÄNGSLAT ORNITOLOGERNAS OCH ALLMÄNHETENS INTRESSE. MÅNGA ÄR OCKSÅ DE PROMINENTA ORNITOLOGER SOM TECKNAT NER SINA UPPELEVELSER FRÅN FÅGELSJÖN. BESKRIVNINGARNA SPEGLAR SÅVÄL LJUSA SOM MÖRKA SIDOR I TÅKERN SVANARNAS HISTORIA.

TILL DE ljusa sidorna hör Tåkerns uppsving som bestående svansjö. Lönnberg (1919) konstaterade med hänvisning till äldre beskrivningar att knölsvanens (*Cygnus olor*) bosättning i Tåkern bör ha skett mellan 1840 och 1880. Några större antal icke häckande fåglar har dock inte rapporterats från sjön förrän på 1880- och 1890-talen. Penderberg (1880) nämner ett antal på 30 - 40 knölsvanor som "legat här hela sommaren". Engholm (1897) noterade en iakttagelse av 114 svanor under sommaren 1896. Fram till 1890-talet syns det häckande beståndet också ha varit blygsamt, endast fyra - åtta par (jfr Ekman 1921). Antalet icke häckande svanor, som man får förmoda huvudsakligen bestod av inte köns mogna ett - tre (fyra) år gamla fåglar, stämmer följaktligen någorlunda överens med ungfågelproduktionen i Tåkern jämte tillskott från boplatser kring Mälaren (jfr Ekman op cit).

TÅKERN TYCKS sålunda redan tidigt fått den delade funktionen som häckningsplats och sommertilhåll (ruggningsplats) för icke häckande knölsvanor, ett förhållande som allt framgent förstärkts. År 1973 samlades ca 2 700 icke häckande svanor till sjön och drygt 70 par födde upp ungar. Antalet återspeglar såväl artens enorma numerärökning i Mellansverige som Tåkerns enastående näringsproduktion.

BLAND DE mörka episoderna i sjöns "svanhistoria" märks extrema lågvattenperioder under 1910- och 1930-talen, liksom under tidigt 1950-tal med påtaglig nedgång av antalet (jfr Engholm 1916, Persson 1934, Mathiasson 1964, 1973, Fahlander 1967). Dystra är rapporterna om fastfrusna, döende svanor liksom den markanta nedgången för såväl häckande som översomrande fåglar noterad 1970 (jfr Fahlander 1970). Det senare hängde samman med, efter vad vi med nyvunnen erfarenhet kan förmoda, svår decimering i vinterkvarteren under vårvintern 1970 (jfr Mathiasson 1973 a).

TYVÄRR HAR vetenskapen om Tåkernsvanarnas totala livsrum och vandringarna däriin varit nästan obefintliga. Därmed har också möjligheterna att bedöma hur faktorer - verksamma utanför Tåkern - påverkat svanpopulationen i sjön genom t ex omlokalisering och mortalitet.

AV DE antal svanar (30 st) som tidigare ringmärkts i sjön finns endast tre återfynd (Bergengren 1973). Under ett antal år har jag studerat knölsvanarnas vandringar och populationsdynamik i sydvästra Sverige (Mathiasson 1963 a och b, 1964, 1973 a och b). Motsvarande undersökningar har i senare tid bedrivits av bl a Bloch (1970, 1971) och Andersen-Harild (1971). Man kan förutsätta att Tåkerns numer ungefär 3 000 sommarsvanar under flyttning och övervintring i väsentlig omfattning påverkar numerärförhållanden inom västsvenska och danska studieområden. Den har ekologiskt och beteendemässigt stort intresse.

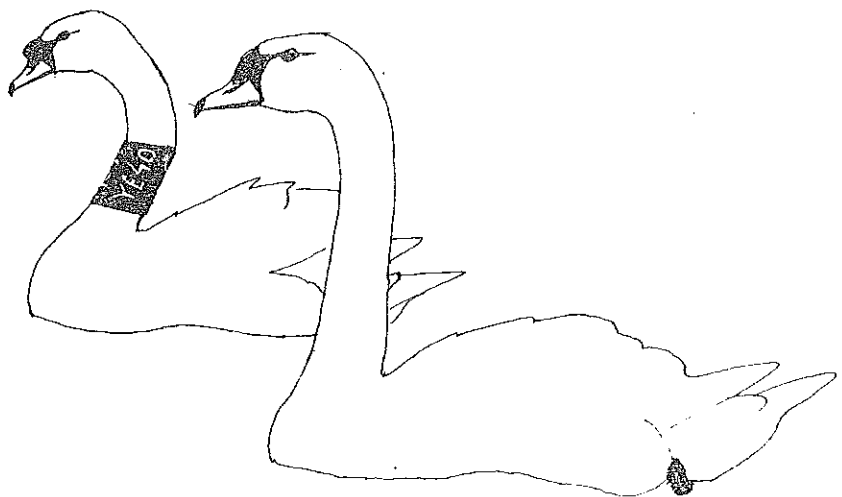
FÖR ATT klarlägga sambanden företogs under sommaren och hösten 1973 märkning i större skala genom samarbete mellan Naturhistoriska museet i Göteborg (Bertil Anvén, Sven Mathiasson) och Zoologisk museum i Köpenhamn (Pelle Andersen-Harild, Niels-Otto Preuss) jämte medarbetare från bl a Tåkerns fältstation.

DEN 6 - 7 augusti märktes 84 ruggande knölsvanar (ettåringar och äldre). Den 19 - 21 september märktes tolv gamla fåglar och 97 årsungar. Samtliga försågs med såväl fotringar som halsringar.

FOTRINGARNA ÄR av konventionell typ med lås och är Ringmärkningscentralens nuvarande standardring. Halsringarna är av plast.

På blå grundfärg finns vita bokstäver och siffror.

Diametern är 55 mm och höjden 75 mm. Inskriptionen löper i tre vertikala rader. Härigenom kan kombinationerna lätt avläsas, oberoende av fågelns och ringens läge. Storleken möjliggör kikärläsning på flera hundra

Halsringmärkt svan. De ruggande äldre, liksom de ännu ej flygga årsungarna, ringmärktes.

meters avstånd. Metoden har med framgång använts i Nordamerika vid studier av mindre sångsvan, "wistling swan", (*Cygnus c columbianus*). Metoden har tidigare också använts i Danmark och Västsverige.

REDAN VID fångsten av ruggande översomrare gjordes en del kontroller av tidigare ringmärkta knölsvanar. Bl a kontrollerades fåglar som under den svåra isvintern januari - mars 1970 övervintrat i Danmark (Själland 3 st, Fyn ett ex) samt en som 1971 övervintrat på Stockholms ström. En fyraåring som 1971 genomförde ruggningen i Roskildefjorden noterades liksom en fjolårsunge född i Roskildefjorden.

ATT DE häckande fåglarna också övervintrar i bl a danska farvatten visar en i Tåkern 1966 kontrollerad och häckande svanhanne som märkts vid Själland under isvintern 1963 (Gutsjö 1966).

UNDER HÖSTEN 1973 har en hel del kontroller och återfynd kommit från de under året märkta fåglarna. Det vittnar om halsmärkningens effektivitet. Sammanlagt hade fram till den 15 december från Sverige meddelats om åtta kontrollerade "ruggningssvanar". Här till kommer fem iakttagelser då man inte kunnat avläsa ringnumren men där det med största sannolikhet rör sig om Tåkernsvanar. Av årsungarna är fyra rapporter från Sverige. Alla gäller förolyckade fåglar. På bifogade karta finns samtliga till den 15 december 1973 kända kontroller och återfynd gjorda i samband med 1973 års fältverksamhet presenterade. Från Tistlarna i Göteborgs södra skärgård finns därutöver ett fynd av en död årsunge - 12 december 1965 - som ringmärktes i Tåkern den 27 juli samma år.

SOM NÄMNTS visar kontrollerna av tidigare märkta exemplar att Tåkernsvanarnas vinterkvarter dels är att finna i danska vatten, dels att svanarna kan söka sig till Stockholms ström. Troligen övervintrar därjämte en del längs svenska västkusten. Numerärtaxeringar utförda av Tåkerns fältstation visar att "ruggningssvanarna" 1973 i väsentlig omfattning startade uppbrottet från Tåkern under oktober efter fullbordat vingpennebyte. Att färden ställdes i riktning mot de nämnda vintertillhållen framgår tydligt. Den första rapporten från Västsverige härrör från Sjötorpssjön vid Falköping - 6 oktober - medan kustfynden ligger i senare hälften av månaden. En svan rapporterades från Gussjön i Västmanland den 3 november.

INTRESSANTA ÄR de två kontrollerna från Kungsbackafjorden, västkustens förnämsta ruggningsplats och tillika vintertillhåll med

tidigare påvisat, betydelsefullt samband med Tåkern (jfr Mathiasson 1973 a). Det var uppenbarligen bl a dit som Tåkerns översomrande svanar förlade sin sommarvistelse och ruggning under de perioder sjön genom lågvattensituationer och förändrat näringsunderlag inte erbjöd lämpliga betingelser för hög numerär.

VID FALSTERBO fågelstation observerades den 18 respektive 20 november, vid vardera tillfället, i förbisträckande svanflockar en gammal knölsvan med blå halsring.

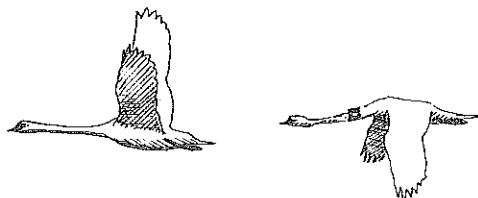
I ÖVRIGT kan noteras att uppehållet på inlandslokalerna oftast var av kortvarig natur medan de svanar som iakttagits vid västkusten stannat kvar under längre perioder. Detta torde hänga samman med den tidiga och mera omfattande tillfrysningen i inlandets vattendrag. Från Sjötorpssjön och Viskafors har meddelats att svanarna försvann i samband med total isläggning.

AV DE hittills inkomna återfynden av årsungar syns familjerna med ungar ha brutit upp senare än "ruggningssvanarna". Tidsintervallen ligger kring fyra - fem veckor.

ATT ÅRSUNGARNA (fyra st) påträffats döda eller försvagade medan samtliga äldre exemplar (tolv st) kontrollerats i till synes normal och god kondition återspeglar förmodligen ett naturligt förhållande när tidig isläggning inträffar.

GENOM FÖRÄLDRAFÅGLARNAS starka ortsbundenhet stannar svanfamiljen ofta kvar i häckningsplatsens närhet så länge förhållandena medger. På många håll finns de sålunda normalt kvar ännu under november, ibland också under december. En isläggning under denna tid påverkar i högre grad de unga fåglarnas kondition än de äldres. Genom familjebindningen hålls årsungarna sålunda kvar i en miljö som tär på deras resurser. Troligen utgör de påträffade ungsvanarna eftersläntare från sådana situationer.

ATT ÄLDRE svanar hittills uppmärksammats i högre grad än årsungar beror förmodligen dels på att ungvullarna ännu under november låg kvar i Tåkern, dels på att den blå halsringen avtecknar sig betydligt bättre mot en vit svanhals än mot en grå.

LITTERATUR

- ANDERSEN-HARILD, P. 1971. En undersøgelse af Knopsvanens (*Cygnus olor*) faeldningspladser i Danmark. Dansk Orn. For. Tidsskr. 65: 89 - 97
- BERGENGREN, G. 1973. Ringmärkning - återfynd. Meddelande från Tåkerns fältstation nr 8 (1972): 45 - 51
- BLOCH, D. 1971. Ynglebestanden af Knopsvane (*Cygnus olor*) i Danmark i 1966. Danske Vildtunders. Hefte 16: 1 - 47
- EKMÁN, S. 1921. Några jaktbara djurarters historia. Knölsvanen. Sv. Jägareförb. Tidsskr. 59: 2 - 31
- ENGHOLM, V. A. 1897. Om fågellifvet i sjön Tåkern. Bih. till K. Vet. Akad. Handl. 22
- 1916. Från Tåkern 1915. Sveriges Natur, 7: 50 - 52
- FAHLANDER, B. 1968. Knölsvanen (*Cygnus olor*) i Tåkern. Meddelande från Tåkerns fältstation nr 3 (1967): 9 - 11
- 1970. Knölsvanen (*Cygnus olor*) i Tåkern. Meddelande från Tåkerns fältstation nr 6 (1970): 25 - 26
- GUTSJÖ, J.-E. 1966. Återfynd år 1966. Meddelande från Tåkerns fältstation nr 2 (1966): 23 - 24
- LÖNNBERG, E. 1919. Hur länge har svanar haft hemvist i Tåkern? Fauna och Flora, 14: 223 - 225
- MATHIASSEN, S. 1963 a. Untersuchungen über jährliche Fluktuationen nichtbrütender Höckerschwäne (*Cygnus olor* (GM)) in Schonen, Südschweden. K. Fysiogr. Sällsk. Handl. N. F. Bd. 73, nr 6: 1 - 18
- 1963 b. Uppträdandet av icke häckande knölsvanor (*Cygnus olor* (GM)) i Kungsbackafjorden och närliggande havsvikar. Göteborgs Naturhistoriska Museum. Årstryck 1963: 22 - 27
- 1964. Ett bidrag till kännedomen om knölsvanens (*Cygnus olor*) ruggningsansamlingar i Sverige. Göteborgs Naturhistoriska Museum. Årstryck 1964: 15 - 19
- 1973 a. Moulting grounds of Mute Swans (*Cygnus olor*) in Sweden, their origin and relation to the population dynamics of Mute Swans in the Baltic area. Sammandrag: Knölsvanens ruggningsansamlingar i Sverige, deras uppkomst och samband med artens populationsutveckling i östersjöområdet. Viltrevy Swedish Wildlife, vol. 8, nr 6 (1973): 397 - 452
- 1973 b. A moulting population of non-breeding Mute Swans with special reference to flight-feather moult, feeding ecology and habitat selection. Wildfowl 24
- PENDEBERG, L. 1880. Fogeljakten i sjön Tåkern. Sv. Jägareförb. Nya Tidsskr. 18: 235 - 237

Fig. 2. Återfynd och kontroller av i Tåkern ruggande KNÖLSVAN och årsungar.

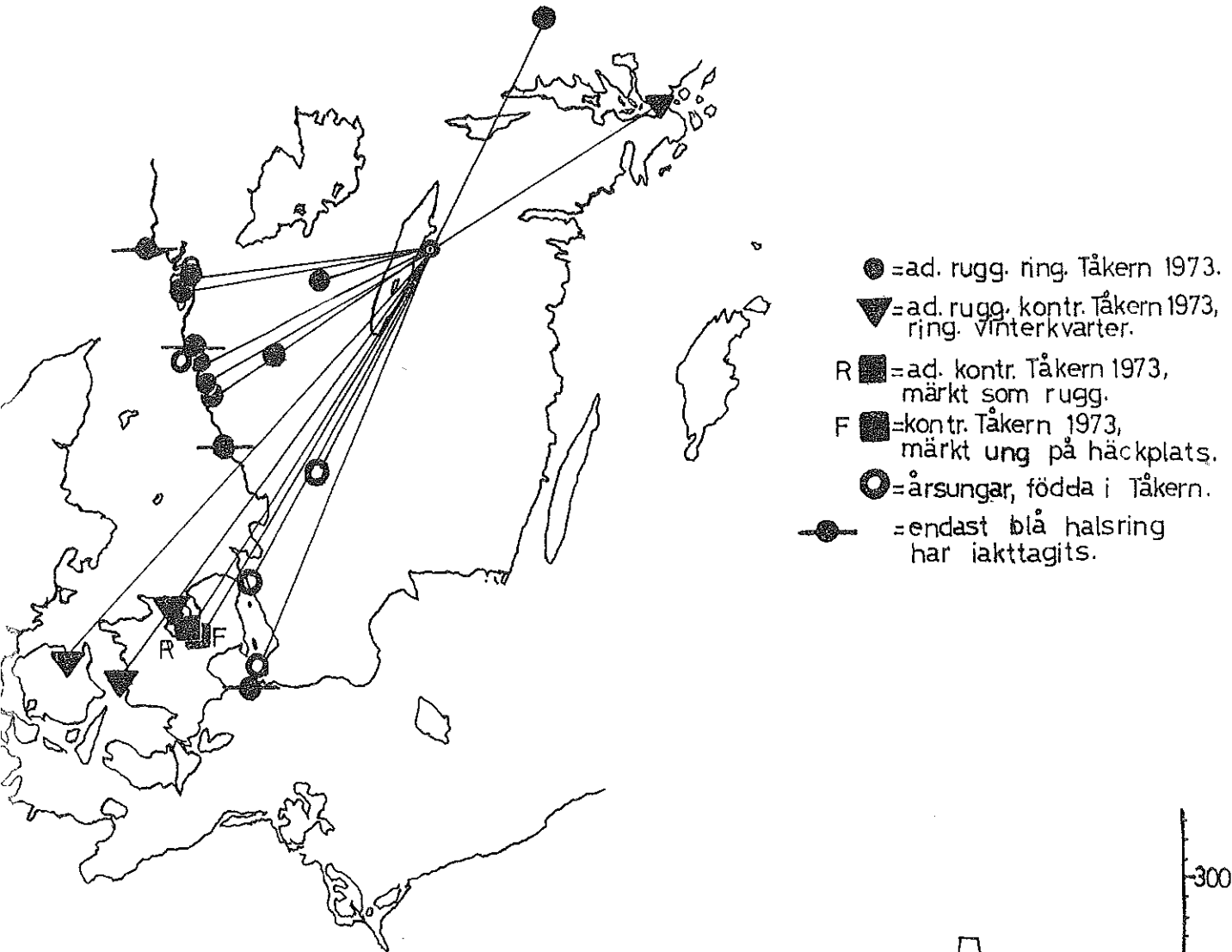
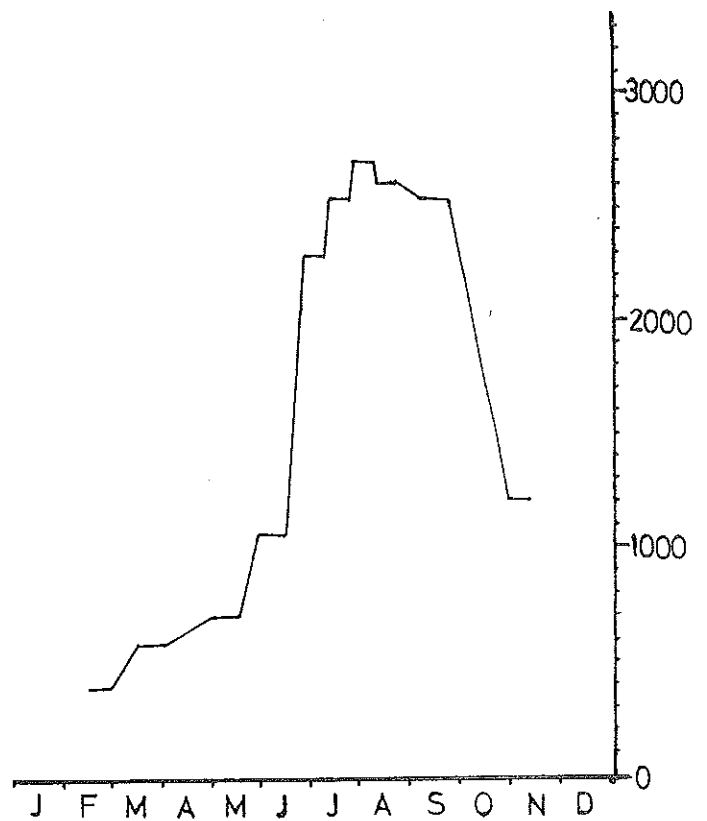

Fig. 3. De icke häckande KNÖLSVANARNAS numerärfluktuation i Tåkern 1973.

NYA ÖVERLÄGGNINGAR OM NATURRESERVATET VID TÅKERNav Göran Bergengren

UNDER SISTA HALVÅRET 1972 FORMULERADES GRUNDDRAGEN FÖR HUR ETT NATURRESERVAT VID TÅKERN SKULLE UTFORMAS. FÖR DETTA SYFTE HADE LÄNSSTYRELSEN TILLSATT EN ARBETSGRUPP MED REPRESENTANTER FÖR MARKÄGARNA, NATURVÅRDSVERKET, LÄNSSTYRELSE OCH TÅKERNS FÄLTSTATION. VID NÅGRA SAMMANTRÄDEN MEDVERKADE OCKSÅ JAKTVÅRDSKONSULENTEN I LÄNET.

I SLUTET av januari 1973 samlades ånyo reservatets projektgrupp för överläggningar. Kallade till detta sammanträde var även styrelsen för Tåkerns regleringsföretag samt ytterligare ett par representanter från naturvårdsverket. Andan var nu långt mera positiv under diskussionerna än någon kunnat hoppas. En stor korrigerings av skisserade bestämmelser företogs. Från början var nämligen tänkt att skogsvårdsstyrelsen - som brukligt är - skulle åläggas reservatets förvaltningsansvar i samråd med bl a företrädare för markägarna. Under det aktuella mötet ändrades detta så att huvudansvaret för förvaltningen i framtiden i stället kommer att vila på markägarna. Till sin hjälp får de ha representanter för skogsvårdsstyrelse och länsstyrelse.

FÖRÄNDRINGEN MEDFÖR ingen skillnad i de grundläggande tankegångarna eller betyder något för reservatets praktiska utformning annat än i positiv riktning. Huvudmannaskapet för förvaltningen godtogs f ö på regleringsföretagets årsmöte i mars 1973, dock med någon reservation.

LÄNSSTYRELSEN HAR under året tillsammans med sin utsedde förhandlingsman samtalat med sjöns markägare. Samtalen har i huvudsak rört ekonomiska ersättningar samt smärre justeringar av reservatsgränser. Denna första förhandlingsrunda ska utvärderas under början av 1974.

NATURVÅRDSSEKTIONENS FÖRHANDLINGAR med ägaren till marken där Tåkerns fältstations observationstorn är beläget har pågått i omgångar. Markägaren har erbjudits olika alternativa lösningar för markfrågan. I detta särskilda fall är även LRF inkopplat. Som läget ter sig vid årsskiftet 1973 - 1974 inger det inga farhågor som hotar vår Tåkernanläggnings existens.

BRUNA KÄRRHÖKEN I TÅKERN 1973Sammanställning av Ture Persson

UNDER 1973 HÄCKADE 34 PAR AV BRUN KÄRRHÖK (*Circus aeruginosus*) I TÅKERNS VASSAR. DET ÄR ETT PAR MINDRE ÄN UNDER 1972 MEN FEM MER ÄN UNDER 1971 OCH 18 FLER ÄN UNDER 1970 DÅ SAMMANLAGT 16 HÄCKANDE PAR REDOVISADES. HÄCKNINGSRISULTATET 1973 VAR MYCKET GOTT. EN KULL MED SEX UNGAR PÅTRÄFFADES.

DEN FÖRSTA bruna kärrhöken observerades i Tåkern redan den 21 mars över vassarna i sydväst. Den tidigaste bobyggnaden iaktogs den 11 april och under månaden besattes reviren.

REVIRSTRIDER HAR noterats vid ett fåtal tillfällen. En gång drabbade två hannar samman och föll ner i starren med sammankopplade klor. Det dröjde därefter tio minuter innan en av dem lyfte. Hur det förhöll sig med den kvarvarande hann aldrig kontrolleras, men båda hannarna sågs en vecka senare. Normalt brukar närboende individer visa hotställning med hängande ben men däremot inte attakera varandra. Om kärrhökar från andra och längre bort belägna revir visar sig blir de genast bortmotade från "hemmaparet" och förföljs längre eller kortare sträckor.

UNDER 1973 har 34 par häckat i Tåkern. I ett par försvann hannen i mitten av maj och häckningen fullföljdes inte. Ett par har hållit revir utan att tecken på bobyggnad kunnat konstateras. På ytterligare två skilda lokaler har ensamma honor varit stationära.

HÄCKNINGEN LÄMNADE ett mycket gott resultat. I elva bon har 43 ungar ringmärkts. Medeltalet blir här nära fyra ungar per bo. En kull med sex ungar och två med fem ungar hittades. Liknande medeltal för brun kärrhök rapporteras från häckningen 1973 i Söderfjärden, Mälaren (Broberg 1973 muntl).

EN DYGNSOBSERVATION av ett häckande Tåkernpar gjordes den 23 - 24 juni. I kullen fanns fyra ungar vilka f ö ringmärktes. Under dygnet iaktogs tio matningar. Hanen fångade bytet utom i ett fall. Jaktturernas längd var i de registrerade fallen 38, 15, 37, 47, 43, 35, 38, 104 och 89 minuter med medelvärdet 49 minuter. Bytet lämnades direkt i boet av hanen sju gånger medan överlämnande i luften till honan skedde vid två tillfällen. Den största jaktlusten noterades under eftermiddagen och kvällen då sex byten lämnades mellan kl 15.05 och 19.26. Däremot var jaktlyckan och/eller jaktivern minimal under morgontimmarna. Inget by-

te lämnades förrän kl 08.05. Honan höll sig under hela observations- tiden nära boet och drog hem bomaterial 15 gånger.

DE SISTA bruna kärnhökarna sågs i Tåkern den 29 september.

DE VUXNA fåglarnas dräkter har noterats i samband med inventeringen och karaktärerna redovisas i nedanstående tabell. Medhjälpare vid undersökningen har varit bl a Tomas Bergkvist, Bo Ebenman, Lars Jacobsson och Staffan Nordlund.

BO NR	OMRÅDE	BOBYGGE/ MÄTNING	DRÄKT, HANE	DRÄKT, HONA	RINGM. ANTAL
1	SW	11/4	Utfärgad, vit stjärtrot	Vita vingfält. Sakn. armp.h.vinge	
2	SW	11/4	Utfärgad	Mörkbrun, ljust huvud	
3	SW	11/4	Utfärgad, grå stjärt	Grå stjärtrot o. huvud	
4	NW	13/4	Vit vingframkant Grå stjärt	Mörkbrun	4
5	NW	15/4	Utfärgad, vit stjärtrot	Utfärgad	
6	SE	16/4	Gråbruna ving- fält. Vit stjätr.	Gulvitt huvud o. vingöversida	5
7	SE	19/4	Vit vingfram- kant	Vitt huvud. Sakn. penn. på båda vingarna	
8	SW	20/4	Utfärgad	Vitt huvud, vita vingfält	
9	SW	20/4	Blåvita ving- fält	Vita vingfält, Vitt bröstband	6
10	SW	20/4	Utfärgad	Utfärgad	
11	SW	29/4	Utfärgad	Vit vingframkant Gråbrun stjärt	
12	NW	29/4	Blågrå vingfält Vit stjärtrot	Stora, vita ving- fält	2
13	NW	29/4	Utfärgad	Mörkbrun	
14	NW	29/4	Vit vingfram- kant	Gulvitt huvud o. haka	
15	NW	29/4	Grå stjärt	Armp.sakn.på båda vingarna	5
16	SW	3/5	Utfärgad, mycket blek	Mörkbrun	
17	NE	10/5	Ung, gråbruna vingfält	Ljusbrun, grå ving- fläckar	
18	NE	10/5	Grå stjärt. Blå- vita vingfält	Stora, vita ving- fält	4

19	NE	10/5	Vit vingframkant Blåvita vingfält	Grå fläckar på vingens undersid.	4
20	NE	10/5	Vit vingframkant Grå vingundersid.	Ojämna, vita fläckar på vingöversidan	3
21	SE	10/5	Halva stjärten grå	Stora, vita vingfält. Armp.sakn.på h.vinge	
22	SE	10/5	Ung.Vit vingfram- kant	Stora, vita vingfält	
23	SE	10/5	Ung.Gråbruna vingfält	Gulvita vingfält	
24	SE	13/5	Ung.Mörk	Stora, vita ving- fält	
25	SE	13/5	Utfärgad.Vit stjärtrot	Handp.sakn.på h.vinge Endast hjässan vit	
26	SW	13/5	Gråvita fält på vingövers.Ljusbrun buk	Utfärgad	3
27	SE	17/5	Grå stjärt o.vit stjärtrot.Blågrå vingfält	Vit vingframkant o. vita vingpartier	4
28	NE	20/5	Grå bakkant på vingen	Grått band på ving- översidan	
29	NE	29/5	Utfärgad	Lite vitt på ving- översidan	
30	SW	30/5	Ung.Mörk	Vit vingframkant o. vita vingfält	
31	SW	30/5	Utfärgad	Mörkbrun.Vit hjässa	
32	NW	31/5	Vit stjärtrot	Utfärgad	
33	NE	31/5	Grå bakkant på vingen	Vit hjässa	3
34	NW	31/5	Utfärgad	Mörkbrun. Vit hjässa	

ÖVERSIKTLIG UTBREDNINGSKARTA på sidan 26

Brun kärrhök

RÖRDROMSTAXERINGEN I TÅKERN 1973

Redovisning av Ture Persson

RÖRDROMMEN (*Botaurus stellaris*) RÄKNAS TILL TÅKERNS VERKLIGA KARAKTÄRSFÅGLAR. I LIKHET MED MÅNGA FÖREGÅENDE SÄSONGER HAR ANTALET SPELANDE DROMMHANNAR RÄKNATS. ARTEN HÖRDES ENLIGT CARL FRIES FÖRSTA GÅNGEN I SJÖN 1918. ÅR 1973 VAR ANTALET HANNAR 49 STYCKEN.

DEN MILDA vintern 1972-73 lockade enstaka rördrommar att övervintra i Tåkern. Spår kunde ses på isen i januari och februari. Hela vintern fanns vakar i sjön och även Tåkerns utlopp, Mjölnaån, gick öppet. Redan den 14 mars hördes två drommar i de sydvästra vassarna. I mitten av april var reviren intagna runt hela sjön.

FÖR ATT täcka in Tåkerns vassar har 32 olika observationslokaler använts. Varje plats har besökts minst två gånger. Dessutom har båt och kanot utnyttjats ute i kanalerna för att lättare kunna bestämma avstånd till spelande rördrommar.

UNDER 1973 har 49 hannar hörts, vilket utgör en liten ökning jämfört med året innan. Några bon har inte påträffats men boflygande honor har iakttagits på minst sex platser. I och med den tidiga våren startade häckningen säkerligen tidigt. Ungar kan därför ha lämnat bona redan i maj månad.

FÖRUTOM DE stationära hannarna har flygande drommar ofta visat sig två och två. Förmodligen har det rört sig om icke häckande ungfåglar i dessa fall. Individerna flyger över stora vassarealer och företer inget revirbeteende. Ett ljudligt kraxande, "kra-ak", hörs vanligen under dessa turer.

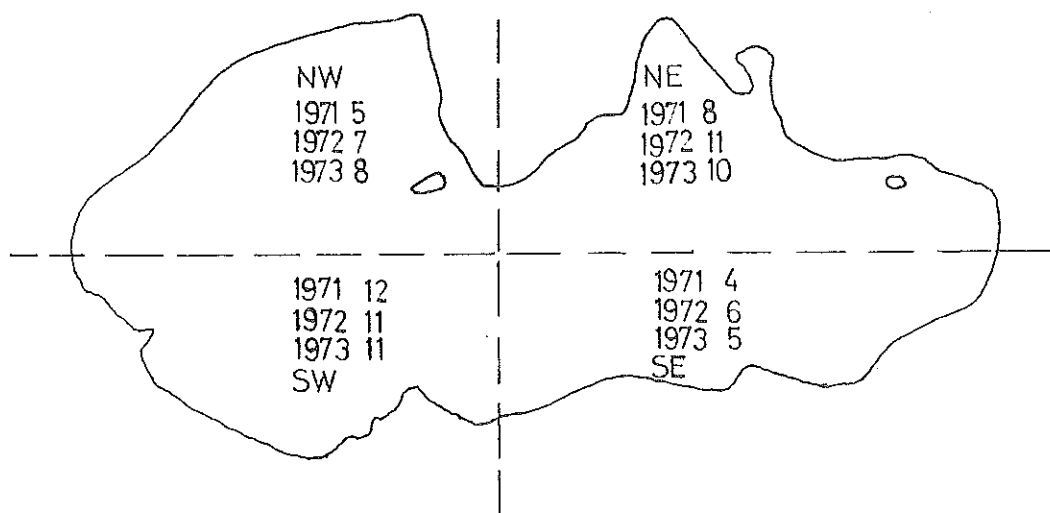
VID MIDSOMMARTID tystnar de flesta hannar men enstaka hörs ännu i början av juli. Som ett klart undantag får en hane räknas. Denne "tutade rent" och tydligt i mitten av augusti. Under taxeringen har fem exemplar med avvikande läte, s k pipdrommar, hörts. Deras stötar är väsentligt kortare och avviker markant från normallätet. I början på säsongen är rördrommarna "hesa" och det dröjer någon vecka innan de förmår prestera fullödig spel.

I BÖRJAN av juni hittades på Lindön två unga rördrommar vilka tagits av mink. Kropparna låg indragna under rotvältor tillsammans med andra bytesdjur. Här fanns bl a rester av gräsand (*Anas platyrhynchos*),

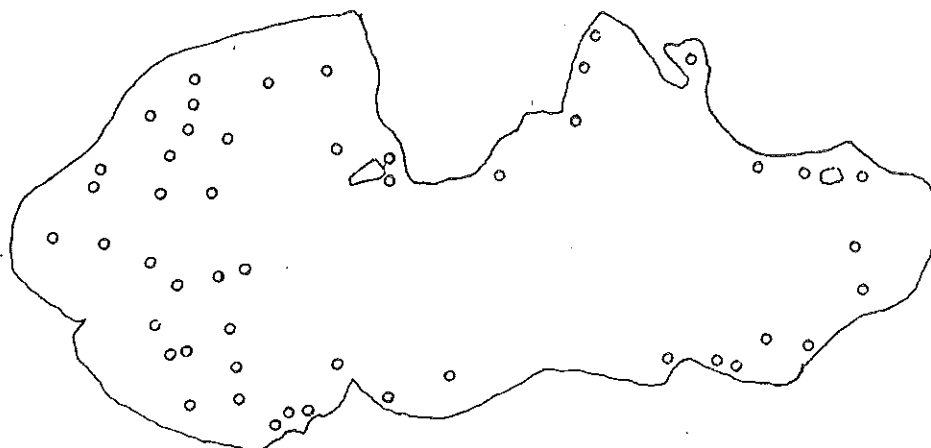
skäggdopping (*Podiceps cristatus*) och sothöna (*Fulica atra*). En kull minskar med hona plus sex ungar sköts i slutet av månaden på ön. Minken har förr varit en flitig besökare i skrattmåsarernas (*Larus ridibundus*) kolonier.

VID ÅRETS dromtaxering i Tåkern har medverkat bl a Tomas Bergkvist, Bo Ebenman, Lars Jacobsson och Staffan Nordlund.

Brun kärrhök
antal par

Rördrom 1973
spelande hanar

TÅKERNS FÄLTSTATIONS ARBETE VID SJÖN SOMMEN

En orientering av Göran Bergengren

FÄLTSTATIONENS ARBETE VID SOMMEN INLEDDES SOMMAREN 1965. DE DE FÖRSTA ÅRENS VERKSAMHET VAR HELT INRIKTAD PÅ RINGMÄRKNING. DE FRÄMSTA OBJEKTEN HÄRVIDLAG VAR HÄGRARNA (*Ardea cinerea*) I EN STOR KOLONI SAMT SJÖNS FISKGJUSAR (*Pandion haliaetus*)

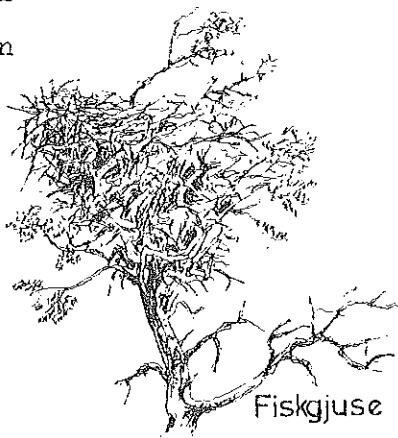
VÅR KUNSKAP om Sommen var inledningsvis tämligen begränsad. Tack vare intresserade personer fick vi emellertid tidigt tips framför allt om boplatser för fiskgjuse. Med antalet kända häckningsställen för denna art utvidgades vårt verksamhetsområde. Redan 1968 var hela den 132 kvadratkilometerstora sjön föremål för undersökningar.

ATT SJÖNS fiskgjusar var i ett synnerligen prekärt läge när det gällde att lyckas med häckningen stod snart klart. Målet blev därför att skydda artens bestånd. Fritidsfolkets tryck på Sommen var stort redan i mitten av 1960-talet. Vid många tillfällen lämnades synliga bevis för hur människor spolierade gjusarnas chanser till fortplantning. Under 1971 var resultatet från häckningen nere i en så låg siffra som 0,63 unge per bo i medeltal.

FÄLTSTATIONENS MEDARBETARE startade en intensiv debatt med båtfolk, länsstyrelse och andra berörda. Våren 1972 resulterade detta i att elva platser i Sommen avsattes som fågelskyddsområden. Landstigningsförbud infördes tiden 1 april - 10 juli.

Genom pressen blev allmänheten informerad. Tyvärr uteblev utmärkningen av skyddsområdena, som skulle utförts av Skogs- och vårdsstyrelsen, under 1972. Inte förrän våren 1973 placerades skyltar ut, skyltar som dessutom var felaktiga. Även själva uppsättningen var på de flesta ställen under all kritik. I många fall var man tvungen att veta var skyltarna fanns för att kunna hitta dem. Fiskgjusarnas häckningsresultat förbättrades ändå 1972 men visar 1973 åter en liten nergång.

INVENTERINGS- OCH ringmärkningsmaterial-
et för Sommen är nu ganska omfattande.

Fiskgjuse

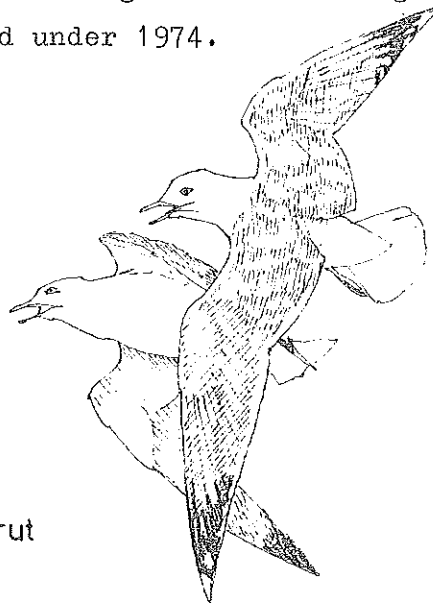
Närmare 100 fiskgjusar har märkts och häckningsutfallet har noterats vid över 200 boplatsbesök. Siffrorna bildade den direkta grunden på vilken fågelskyddet kunde införas. Efter årets säsong finner vi det dock angeläget att skyddet för fiskgjusen ytterligare förstärkts.

SOMMENARBETET HAR berört även en hägerkoloni i norra delen av sjön. Över 200 ungar har ringmärkts där och ett intressant återfyndsmaterial kan redovisas. Alltsedan 1965 har kolonin växt. År 1973 uppskattades antalet par till ca 40. Ingen förändring i hägrarnas häckningsresultat har kunnat konstateras.

UNDER DE gågna verksamhetsåren har även arterna storlom (*Gavia arctica*), småkrak (*Mergus serrator*), gråtrut (*Larus argentatus*) och korp (*Corvus corax*) uppmärksammats. Främst under de sista åren har antalet lommar och deras häckningsresultat studerats. Dessa observationer har varit nedslående. Under 1972 kunde ingen flygg lomunge ses i sjön. År 1973 lyckades 27 par få fram en unge till flygg ålder. Fritidsaktiviteterna har sannolikt stor skuld till den negativa utvecklingen. Lomundersökningen kommer att ägnas mer tid under 1974.

TVÅ STORA vitfågelkolonier ligger inom fågelskyddsområden. Under de senaste två åren har en noggrann inventering av antalet häckande gråtrutar företagits där. Dessa taxeringar är avsedda att fortsätta under en följd av år, framför allt för att ge faktaunderlag i debatten mellan biologer och jägare om trutstammens utveckling och inverkan.

Gråtrut

SOMMENS KORPAR har under de senaste åren nått en tämligen stabil stam. Artens revir vid sjön verkar vara utfyllda. Vid utfärder i april har ett litet antal korpar ringmärkts. Inga återfynd föreligger.

FÄLTSTATIONENS ARBETE vid Sommen har varit givande. Ett stort material har tillförts fågelforskningen. Sammanställningar ska publiceras framledes. Fältstationens fågelskyddssträvanden har fått gehör och effekt. Några av Sommens karaktärsarter förekommer även vid Tåkern. I det mesta är dock sjöarna stora kontraster. Detta ger oss tillfälle att biologiskt följa två skilda sjöbiotopers utveckling.

I TORPET SJÖN BOR HJALMAR ANDERSSON

Intervju av Lars Åkerman

ÅTSKILLIGT HAR FÖRÄNDRATS VID TÅKERN UNDER DET SEKEL SOM HÅLLER PÅ ATT TA SLUT. HJALMAR ANDERSSON HAR KUNNAT FÖLJA VÄXLINGARNA PÅ NÄRA HÅLL. INTERVJUN HÄR NEDAN ÄR UTSKRIVEN EFTER EN BANDUPPTAGNING FRÅN VÅREN 1973.

LÅ: - Hjalmar Andersson, Du har bott vid Tåkern och kring Tåkern de flesta åren av Ditt liv. Vad är det Du tänker först på som har förändrats vid Tåkern sedan Du var ung grabb ?

HA: - Det är växtligheten, det är vassväxten och en hel del annat. Det var "renare" förr. Där det bärgades foder, där det fanns kor vid stugor runt omkring här, då "togs det rent".

LÅ: - Vi sitter här nu med Väversundavassen framför oss. Så här mycket vass var det alltså inte när Du var ung ?

HA: - Nej, det var det inte. Den gick inte så långt ut. Då var det bara ett bälte utanför här som inte var så brett. Nu är det igenväxt hela vägen. Förr var det inte bredare än att man hela året såg öppet vatten och folk ute på sjön. Det kan man inte se nu.

LÅ: - Nu är det väl flera kilometer med vass ?

HA: - Det är nog, skulle jag tro, drygt två kilometer bred vass här.

LÅ: - Varför har den växt så fasligt då ?

HA: - Det är för att ingen tar vara på den. Förr skars den till "hackelse" och sedan såldes den här vasshackelsen till åkerier. Det var ju hästar vid åkerierna både i städerna och på landet. Jag vet en träförädlare Bäck i Ödeshög: Han hade skogsbruk och många hästar. Dit såldes mycket vasshackelse.

LÅ: - Du har varit med om att skörda vass och har just varit och hämtat en liten lie, kan man väl säga. Hur gjorde man ?

HA: - Det är en skära, ja. Det är en vasskära det här, en omgjord lie. Man tog tag om vassen, lämnade lite stubb och skar av den. Sedan fick vassen ligga till den var halvtorr. Då band man ihop den till kärvar. Man kunde få gå med vatten upp till midjan när det var högvatten men under normala år, då rensade dom upp Mjölneån, utloppet, för att man skulle få lägre vattenstånd till foderbärgningen. Det gjorde dom i

juni månad när det hade växt upp. Då skar dom "rent". Det var strandägarna häromkring.

LÅ: - Hur mycket sänkte man sjön då under skördetiden ?

HA: - Det kan jag inte så noga säga. Men det var ibland så man kunde köra med oxar här borta. Dom kunde köra ända ut i vasskanten. Det hände ju ibland att oxarna trampade ner sig, men körde med oxar gjorde man. På det viset fick man upp fodret på land.

LÅ: - Mycket av den här vassen är ju ändå idag väldigt betydelsefull för fåglarna, Var det mindre med fåglar förr ?

HA: - Nej, det var mer fågel.

LÅ: - Vad såg man då som man inte ser idag, tycker Du ?

HA: - Jaa.....det är inte så mycket svan nu som det var då på den tiden. Det var mer svan, det var det.

LÅ: - Hur var det med kärrhökarna ?

HA: - Ja dom ja. Det talades inte så mycket om kärrhök i min ungdom utan ormvråk, sa dom. Det var antagligen kärrhöken dom menade. Den här rördrommen har ju kommit till nu. Den har väl varit här, ja i en 30 år har han väl hållit till här.

LÅ: - Så den fanns inte här när Du var ung grabb ?

HA: - Nej, första gången jag hörde den undrade man vad det var. Det låter ungefär som om man tutar i ett tegelrör så man undrade ju vad det där var. Så var det en gammal fiskare som hette Kjällgren, han så en gång: - Hör du rördrommen, sa han. - Jaa...vad är det då, sa jag. - Det är en fågel, sa han. Den har kommit hit.

I år (1973) var drommen väldigt tidig egentligen. Jag hörde den redan i mars månad. Det var ju vintern som gjorde det.....

LÅ: - Förr så var det mycket folk i varenda stuga här ?

HA: - Ja, det var det och det var särskilt rörligt under foderbärgningstiden. När slåttern var över började vasstäckten. Sedan var det rörligt ända till oktober månad. När det frös till tog man hem vass som man inte kunnat ta iland när man skar den. Den sattes i "stucker" eller "dösar" som man plockat ihop och bundit. Då stod stukerna fint ute i sjön. Där fanns "uttermader". En del gjorde "dösaplaner" och dom där dösarna dom fick stå till vintern när det bar. Ibland då kun-

de det hända att dom kunde köra med ämbetshäst, men det var inte alltid. Då drog dom iland det för hand när det var fruset. Och det frös ju till bättre på den tiden i och med att dom skar vassen och maderna var renslagna. Då var det klaris här inne på maderna.

LÅ: - Maderna - det är alltså strandpartiet mellan fasta stranden och vassen kan man säga ?

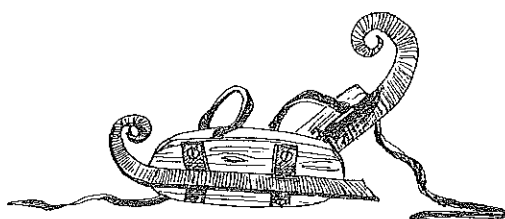
HA: - Ja just det, just det. Det är mader det. Sedan fanns det ju något som efter "Tåkernspråket" kallades för "ströppel". Fräken heter det väl egentligen men fräken det visste inte en annan förrän man vart äldre att det kallades för. Det är den där växten som det är så mycket "leder" på. Det finns härnere en del. Men det fanns ju mer förr.....

LÅ: - Hur var det med jakten då ? Jagade man mycket förr ?

HA: - Jagade.....inte så..... utan det var la' mera, vad ska jag säga, det var på söndagarna och på kvällarna dom.... Det var inte så mycket långväga ifrån som jagade utan det var nu de som bodde här. Dom hade en bössa och det var inte så svårt på den tiden. Det var inte så märkvärdigt om det var en som åkte ut någon timme en kväll och hade en tre - fyra änder med sig hem. Men det kanske dom inte får på en hel dag nu.....

LÅ: - Hör Du, på vintern då. Vad gjorde man då här nere vid Tåkern ? Ni roade Er här också ? Ni åkte skridskor mycket. Var det fullt med ungdom här då ?

HA: - Javisst roade vi oss och åkte skridskor. Uj, uj, uj, Det var folk från vida ikring och många som kom med tåg. Ner till Väversunda åkte dom inne ifrån stan. Sen' åkte dom skridsko då här jämter stränderna vid Tåkern och bort till Herrestad och så gick dom den vägen upp och åkte tåget in till stan igen. Det var nöje det, det var fritidsnöjet det.....

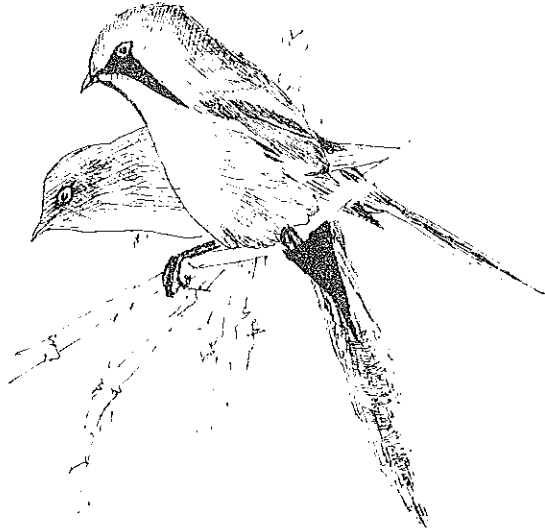
KRAFTIG EXPANSION AV SKÄGGMES I TÅKERN

Information av Gunnar Björkman

SKÄGGMESEN (*Panurus biarmicus*) HAR EXPANDERAT MYCKET KRAFTIGT I TÅKERN. DE FÖRSTA EXEMPLAREN AV ARTEN UPPTÄCKTES I JUNI 1972. SÄSONGEN 1973 HAR CA 25 PAR HÄCKAT. ANTALET SKÄGGMESAR I SJÖN PÅ SENHÖSTEN UNDERSTEG INTE 200. DEN MILDA VINTERN 1972 - 1973 FÖREFALLER I HÖG GRAD HA GYNNAT ETABLERINGEN.

SKÄGGMESEN IAKTTOGS för första gången i Tåkern den 29 juni 1972 då det rörde sig om sex nyss flygga ungar. Observatörer var Jan-Ove Wilbäck och Lars-Åke Gustafsson. En vuxen hona ringmärktes några dagar senare helt nära den första observationsplatsen.

SKÄGGMESEN ÄR en fågel som förefaller helt anpassad till stora vassar. Under de senaste 100 åren - med utdikningar och uppodling av våtområden - har arten gått tillbaka. Lokalt har den emellertid ändå ökat under det sista decenniet. Särskilt påtagligt har detta varit inom de vidsträckta vassarealer som uppkommit vid Ijsselmeer i Holland genom torrläggning av Zuider Zee.

Skägges

ETT EXPLOSIONSÅRTAT uppsving konstaterades av holländska ornitologer som hösten 1965 uppskattade sin skäggespopulation till ca 20 000 individer. Också i England ökade arten samtidigt som sträck noterades under vår och höst. Skäggesar ringmärkta i Holland kontrollerades i England. Man fick även erfarenhet av att arten kunde företa långa förflyttningar vintertid. Mot denna bakgrund är det inte så förvånande att man just 1965 i skånska Hammarsjön påträffade skäggesen för första gången i Sverige.

DEN MILDA vintern 1972 - 73 måste i hög grad ha gynnat skäggesarnas etablering i Tåkern. Sjön frös inte till helt någon gång och vassarna

var snöfria. Situationen innebar dock att inventeringar blev svåra att genomföra.

UNDER HÖSTEN 1972 och början av året 1973 koncentrerades besöken då det gällde att söka skäggesarna till den plats där arten först upptäckts. Här sågs också ungefär 15 exemplar. Flocken uppträdde orädd och kunde t ex filmas på bara ett par meters håll. Ytterligare en flock med fem individer iaktogs ca 700 meter från den första. Redan när dessa observationer gjordes, fastslogs att skäggesarna höll väl avgränsade vinterrevir. Flockarna var lokaltrogna och kunde därför återfinnas på i stort sett samma plats dag efter dag.

SKÄGGMESARNA ÄNDRADE vanor i februari- mars. De bildade par och spred sig över vassfälten. Samtidigt blev de mer tystlåtna och otillgängliga. Vid inventeringar under mars - april, bl a från kanadensare, konstaterades att skäggesarna fanns parvis i vassarna på åtskilliga ställen runt Tåkern. Vid fortsatt undersökning på våren och sommaren 1973 räknades ca 25 par. Två bofynd gjordes slumpvis. Ungfågelskullar drog omkring i vassarna. Flera tecken pekar mot att skäggesen lade upp till tre kullar under säsongen: Upp till tio ungar sågs samlade och mot sensommaren fanns i vissa delar av sjön gott om skägges. Antalet i slutet av hösten understeg i varje fall inte 200 individer.

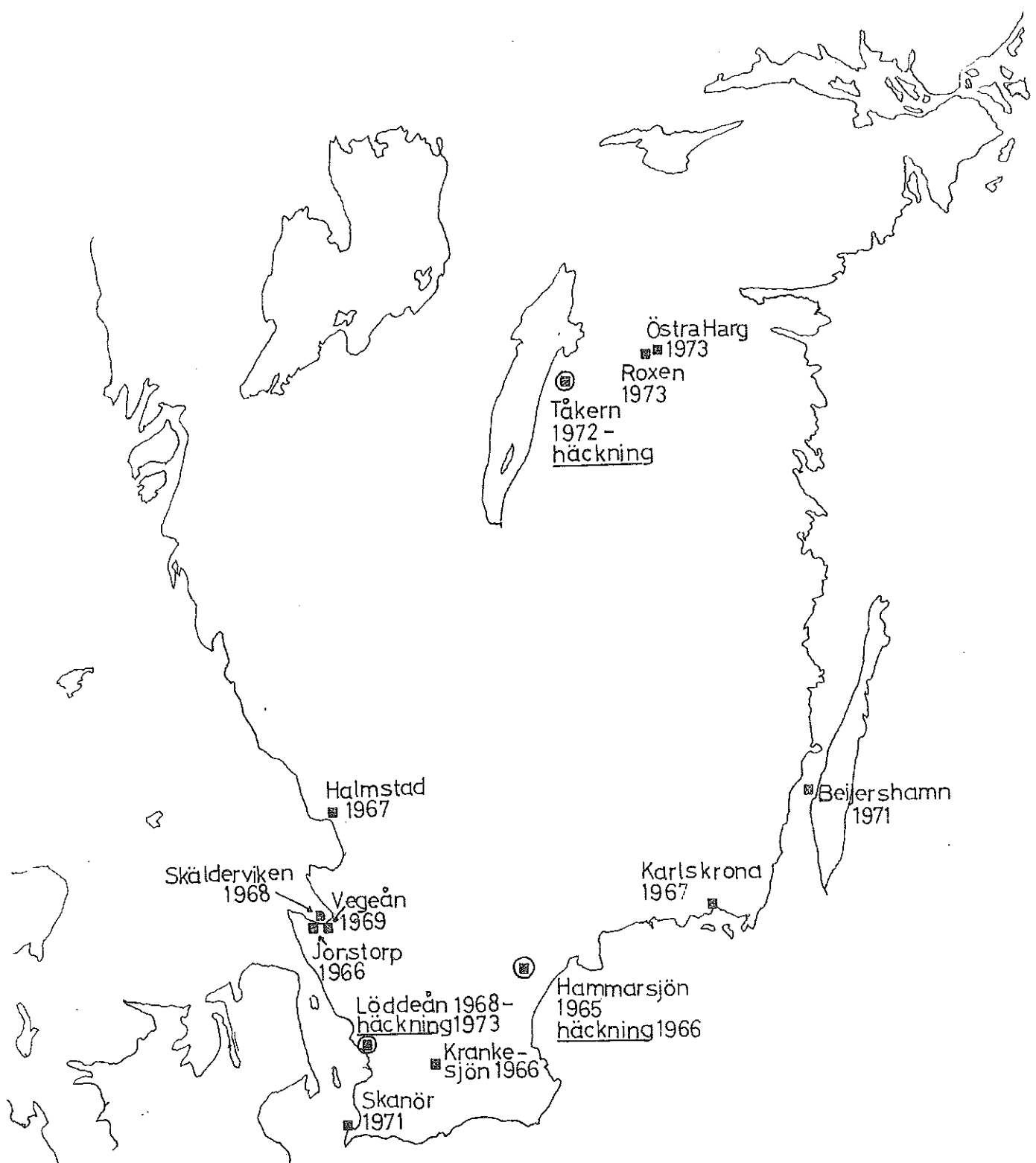
EN RINGMÄRKNINGS- och inventeringsdrive sattes igång i början av november. Endast ett tiotal skäggesar har fångats och påförts färg- och aluminiumring hittills. Under en av arbetsdagarna, den 2 november, fångades "den ursprungliga honan" ringmärkt i juli 1972. Kontroll- och märkplats var exakt densamma och vittnar om lokaltrohet.

UNDER HÖSTEN 1973 upptäcktes ca 15 skäggesar i sjön Roxen utanför Linköping (Linköpings fågelklubb) och vid ytterligare en plats öster om Linköping där fyra exemplar iaktogs (Svante Gustafsson). Huruvida det i dessa fall rör sig om utvandring från Tåkern kan naturligtvis inte bedömas. Fortsatt fägmärkning kan framledes eventuellt lämna information om skäggesars ursprung då nya fynd görs.

ENLIGT VISSA källor ska skäggesen vara känslig för långa och kalla vintrar. Enligt andra bedömare är arten tålig. Vintern 1973 "tjuvstartade" med stark kyla redan i oktober. Det återstår att se hur väl Tåkerns skäggesar förmår att stå emot långvarig köld.

SKÄGGMESENS UTBREDNING
i
EUROPA
och
SVERIGE

DVÄRGRÖRDROMMEN HÖRD I TÅKERN I JUNI 1973Rapport av Ture Persson

DVÄRGRÖRDROMMEN (*Ixobrychus minutus*) HÖRDES I NORRA DELEN AV TÅKERN, NÄRA SVÄLINGE, UNDER TIDEN 19 - 27 JUNI 1973. ARTEN HAR I EUROPA ETT UTBREDNINGSOMRÅDE VARS NORDGRÄNS STRÄCKER SIG GENOM HOLLAND, TYSKLAND, POLEN, BALTICUM OCH RYSSLAND. I VÅRT LAND HAR TIDIGARE SJU FYND RAPPORTERATS ENLIGT FÖRTECKNING ÖVER SVERIGES FÅGLAR (1970).

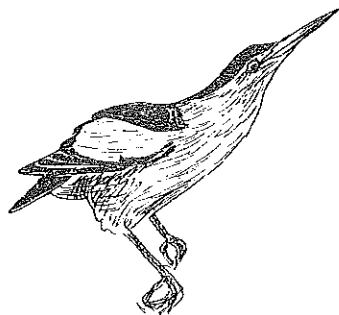
PÅ MORGONEN den 20 juni 1973 besökte jag observationstornet vid Svälinge efter att ha ringmärkt en kull kärnhökar i närheten. Från andra sidan Mjölån hördes ett läte som ledde tankarna till grodors kvackande och upprepades med några sekunders mellanrum. Misstanken om dvärgrördrom väcktes omedelbart.

PÅ PLATSEN befann sig sedan föregående morgon Viking Olsson, Nyköping. Han hade redan då under flera timmar hört fågeln.

NÄR JAG samma dag jag hört lätet vid Tåkern jämförde det med på skiva inspelad dvärgrördrom, fann jag överensstämmelsen god. Bandupptagning av Tåkerneexemplarets spel som gjordes av Viking Olsson har också jämförts. Ljudens längd och pausintervallerna visade då stora likheter.

DVÄRGRÖRDROMMEN HÖRDES den 19, 20 och 21 juni från ungefär samma plats. Den 22 juni flyttade fågeln ca 100 meter längre österut och ropade därifrån innan den återvände till sitt första ställe. Drommen hördes fram till den 27 juni (Bo Ebenman, Staffan Nordlund).

DE TIDIGARE svenska fynden av dvärgrördrom fördelar sig enligt följande (Förteckning över Sveriges fåglar 1970): Vid Västerås i Västmanland 1823, Dagstorps mosse i Skåne oktober 1849, Vindelgransele i Lycksele socken 18 oktober 1926, Krylbo i Dalarna i november 1928, skånska Hammarsjön 5 maj 1960, Öja på Gotland 10 maj 1962 och Norrsunda i Uppland 26 juni 1964.

PUNGMESEN FÖR FÖRSTA GÅNGEN FUNNEN VID TÅKERN

Rapport från Svante Gustafsson, Linköping

PUNGMESEN (*Remiz pendulinus*) ANTRÄFFADES FÖR FÖRSTA GÅNGEN VID TÅKERN I JUNI 1973. FYNDET GJORDES NÄRA SVÄLINGE FÅGELTORN VID NORRA SIDAN AV SJÖN. ETT BO AV ARTEN HITTADES OCKSÅ.

SÖNDAGEN DEN 3 juni 1973 gjorde tre medlemmar i Skövde fågelklubb en observation av en pungmeshanne ca 40 meter NW om Svälinge fågeltorn på norra Tåkernstranden. Observatörsgruppen bestod av Bengt Pettersson, Lennart Larsson och Lennart Key. Under observationerna fotograferades fågeln. Sveriges ornitologiska förenings ombud i Östergötland, Jan-Åke Holmbring, Linköping, underrättades om fyndet. Av en tillfällighet träffade jag själv Skövdeornitologerna under en rast i Tivedensskogarna samma söndag som pungmesobservationen gjordes.

EFTER UNDERRÄTTELSEN for jag över Motala mot Tåkernbygden och anlände till Svälinge kl 17.45. Jag träffade där två unga danska ornitologer som även de meddelade observation av pungmes. Kl 18.18 hörde jag det första utdragna "zieh-lätet", följt av flera från terräng av videbuskar med insprängda björkar omgivna av vass och sumpmark. Kl 18.40 syntes på två - tre meters håll en blåmesstor fågel som i teckningen påminnde om en törnskathanne. Den sysslade med, vad jag då trodde var näringssök i topparna av rörvass. Fågeln - en pungmeshanne - hade grått huvud med brett, svart band från pannan och genom ögat. Ryggfärgen var brunaktig. Efter att ha studerat fågelns beteende i ungefär fem minuter drog jag mig tillbaka.

MÅNDAGEN DEN 4 juni gjorde jag på uppdrag av Jan-Åke Holmbring ytterligare ett besök vid Svälinge kl 18.00 - 20.20. Vid detta tillfälle märktes inget livstecken från pungmesen. Under strövtåg på stigarna i området såg jag plötsligt något "dunliknande" framför en knipholk ca två meter ovan marken. Jag misstänkte att det var bomaterial från holken. Det visade sig dock strax vara början till ett konstfärdigt fågelbo, uppbyggt kring kvistdelar, björklöv och en ungefär två mm tjock, avbruten björkkvist. Boet var flätat av gräs- och vasstrån, fodrat med mycket mjukt material, troligen från sälghängen, och placerat som en hängande påse med två ingångsöppningar. Ytermåtten var 14 gånger 8 centimeter.

BOET KAN ha rivits ner av någon av de ungråkor som tidvis hade björ-

Karna som uppehållsplats. Jag bedömer boet vara ett påbörjat hannäste av pungmes och har det tills vidare i förvar. Boet kommer dock att överlämnas till Tåkerns fältstation.

PUNGMESEN HAR i olika omgångar vidgat sitt utbredningsområde i Europa och speciellt omfattande har expansionen varit under de två senaste decennierna, framhåller Görgen Göransson och Johnny Karlsson i en artikel (Pungmesens expansion i Europa och dess förekomst i Sverige) i Vår fågelvärld, 1973 sid 107 - 110. Pungmesen noterades första gången i landet 1964. Första häckningen konstaterades vid Krankesjön i Skåne 1971.

FRAM TILL och med sommaren 1972 var ett 20-tal observationer av pungmes kända i Sverige. Samtliga, utom två, härrörde från Skåne. Nordligaste fyndet inom perioden rapporterades 1968 från Hornborgasjön (Pettersson 1970). Det andra fyndet utanför Skåne meddelades 1972 från sjön Garen nära Värnamo i Småland (P Belfrage).

SAMMANFATTNINGSVIS KONSTATERAR Göransson - Karlsson i sin VF-artikel att pungmesen på kort tid blivit svensk häckfågel och troligen är årsviss sådan, åtminstone i Skåne. Inflyttningen har delvis skett från sydöst över Östersjön vilket en kontroll av en Polenmärkt pungmes i Skåne givit fingervisning om.

ÄNNU ETT FYND AV DVÄRGSUMPHÖNA I TÅKERN

Rapport och kommentar av Ture Persson och Christer Elderud

EFTER STUDIER AV LJUDUPPTAGNINGAR MED LÄTEN FRÅN DVÄRGSUMPHÖNA (*Porzana pusilla*) OCH MINDRE SUMPHÖNA (*Porzana parva*) HAR KONSTATERATS ATT DET SPELLÄTE ENLIGT VILKET DVÄRGSUMPHÖNAN TIDIGARE HUVUDSAKLIGEN BESTÄMTS, HÄRRÖR FRÅN DEN MINDRE SUMPHÖNAN. ETT STORT ANTAL OBSERVATIONER SOM GÄLLT FÖR ATT VARA FYND AV DVÄRGSUMPHÖNS HAR DÄRFÖR REVIDERATS.

"PÅ MORGONEN den 19 juni 1973 satt jag (Ture Persson) vid en plats på norra Tåkernstranden sysselsatt med observationer av brun kärrhök och rördrom. Jag fick då höra ett för mig nytt läte från vassen. Lätet upprepades fem gånger i snabb följd och påminde om raspandet på en kam: "Pjirrr-pjirr.....". Efter en paus på ca tio minuter upprepades sekvensen på nytt".

HELT KORT efter observationen kunde Ture Persson fastställa att det läte han hört vid Tåkern helt överensstämde med det läte av dvärgsumphöna som finns bl a på grammofonskivan De hemlighetsfulla sumphönsen (Sten Wahlström i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet 1968). Lätet som här återges är tagit från skivan Vier europäische Rallenarten (P Feindt) och avser en hanne. Den närmaste tiden efter observationen den 19 juni besöktes lokalen vid Tåkern av flera ornitologer på skilda tider utan att dvärgsumphönan kunde höras.

EFTER DET att de nya rönen beträffande sumphönsens läten publicerats (se bl a Fauna och flora 6 -1968) har omkring 25 fynd från södra Sverige av dvärgsumphöna strukits. De flesta gäller följaktligen mindre sumphöna men var och en av dessa noteringar kan i efterhand inte analyseras (Förteckning över Sveriges fåglar 1970).

SEDAN REVIDERINGEN gjorts återstår av dvärgsumphönsfynd i landet en konstaterad häckning - i skånska Hammarsjön 1957 - och fyra observationer i övrigt, det senaste tillskottet från Tåkern oräknat (Förteckning över Sveriges fåglar 1970).

TÅKERN HÖR för övrigt till de platser där dvärgsumphönan blivit iakttagen, nämligen den 6 september 1953. De andra exemplaren är rapporterade från Skälderviken i Skåne 31 augusti 1898 och 20 maj 1955 samt från sjön Östen i Västergötland den 3 - 10 oktober 1959.

SAMMANSTÄLLNING AV OBSERVATIONER FRÅN 1973

av Bo Ebenman, Christer Elderud och Staffan Nordlund

I LIKHET MED TIDIGARE ÅR PRESENTERAR TÅKERNS FÄLTSTATION EN SAMMANSTÄLLNING ÖVER OBSERVATIONER GJORDA I OCH VID TÅKERN MEN ÄVEN FRÅN NÅGRA ANDRA PLATSER.

SMÅDOPPING (*Podiceps ruficollis*) har förutom i Tåkern även observerats i september vid Älgsjön nära Bjälbo där två ganska små ungar och en vuxen fågel iaktogs. Vidare uppehöll sig en smådopping i en liten damm nära Mjölby under några höstveckor. Beträffande övriga doppingar hänvisas till separat redogörelse som redovisar en inventering i Tåkern 1973.

RÖRDROM (*Botaurus stellaris*). I en särskild uppsats redovisas 49 spelande hannar i Tåkern 1973 (Ture Persson m fl).

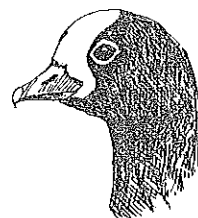
DVÄRGRÖRDROM (*Ixobrychus minutus*). En dvärgrördrom hördes spela nära Svälinge, Tåkern, någon vecka kring midsommar. Även denna observation behandlas i en fristående rapport (Viking Olsson, Ture Persson, Bo Ebenman m fl).

PRUTGÅS (*Branta bernicla*). Ett exemplar av arten betade tillsammans med sädgäss i april vid Ramstad, Tåkern. Tidigare har prutgås endast noterats vid ett tillfälle nämligen 1886 (W A Engholm 1896).

GRÅGÅS (*Anser anser*) har etablerats som häckfågel i Tåkern och en kull observerades 1973. Enligt vad som är känt häckade grågåsen i sjön för första gången året innan. Tåkern har också kommit att bli ett sommarviste för icke häckande exemplar. Den 25 maj sågs ca 300 stycken (Bo Ebenman, Kjell Palmér m fl).

BLÄSGÅS (*Anser albifrons*) fanns under hösten i ovanligt stort antal i Tåkernbygden. Nämnas kan som exempel att omkring 400 ex iaktogs den 24 september (Bo Ebenman). Även under vårsträcket noterades enstaka bläsgäss. En ensam fågel visade sig så sent som den 19 maj (Linköpings fågelklubb).

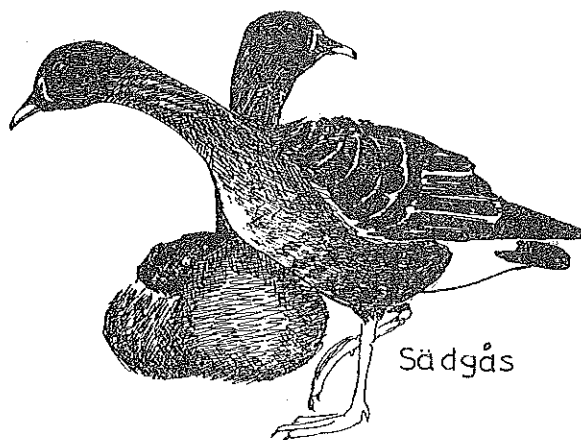
FJÄLLGÅS (*Anser erythropus*). En vårobservation och fyra höstiakttagelser har rapporterats. I ett av fallen sågs två ex nämligen den 27 september (Bo Ebenman, Staffan Nordlund). Antalet observationer är fler än under tidigare säsonger på 1970-talet.

Fjällgås

SÄDGÅS (*Anser fabalis*).

Årets siffror för såväl vår- som höststräck överstiger väsentligt tidigare registrerade maxantal. Vårflyttningen nådde kulmen i mitten av april då ca 7 000 sädgäss rastade. Under hösten uppehöll sig omkring 9 000 ex runt Tåkern. En speciell undersökning inriktad på gäsens sträck pågår och resultaten beräknas kunna bli publicerade om några år.

Sädgås

SPETSBERGSGÅS (*Anser brachyrhynchus*)

är iakttagen fyra gånger under hösten 1973. (Svante Gustafsson, Staffan Nordlund, Mats Henriksson).

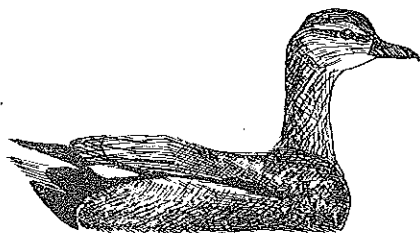

Spetsbergsgås

KNÖLSVAN (*Cygnus olor*). Tåkernsvanarna som under sommaren räknades till upp mot 3 000 har ekologiskt och beteendemässigt ett stort intresse för vilket Sven Mathiasson redogör i en detaljerad artikel.

GRAVAND (*Tadorna tadorna*). Det var länge sedan gravänder anträffades vid Tåkern men under 1973 sågs exemplar vid två tillfällen. Den 26 augusti fanns tre ex vid Ö Bankudden och den 2 september fem stycken vid Hånger (Staffan Nordlund, Bo Ebenman m fl).

SNATTERAND (*Anas strepera*) noterades i Tåkern i ett remarkabelt stort antal den 2 september då en "ren" flock om minst 200 ex observerades i östra delen av sjön (Bo Ebenman, Bruno Skärstrand, Börje Ekstam, Mats Henriksson). Jämföras kan i sammanhanget den flock på ca 100 ex som sågs på samma plats den 22 oktober 1972 av andra observatörer (Linköpings fågelklubb). Under häckningstid fanns minst 15 par snatteränder vid Tåkern. Den 22 juni sågs från Ramstadkanalen till Hångerlandet 28 snatteränder. (Thomas Bergkvist).

Snatterand

RÖDHUVAD DYKAND (*Netta rufina*). Ett hontecknat exemplar av den här arten passerade förbi Sjötuna udde på förmiddagen den 29 september. Påfallande var det breda vingbandet som täckte nästan hela vingen och den långsamma flykten, föga dykandslik (Christer Elderud, Göran Bergengren). Detta fynd var det tredje i Tåkern sedan 1970.

VITÖGD DYKAND (*Aythya nyroca*). Ett ex sågs i samband med ringmärkning av knölsvan ute på Tåkern i början av augusti (Sven Mathiasson, Niels-Otto Preuss m fl). Utförligare dokumentering väntas.

SALSKRAK (*Mergus albellus*). Sedd både vår och höst. Den 10 november sågs bl a en flock med 16 ex.

GLADA (*Milvus milvus*). Ett ex iakttagit nära Omberg den 8 maj (Göran Bergengren).

KUNGSÖRN (*Aquila chrysaetos*) uppehöll sig som vanligt under vinterhalvåret i Tåkernbygden. Januari - mars 1973 fanns två eller tre ungfåglar och en gammal. Strax före nyår har en kungsörn noterats.

HAVSÖRN (*Haliaeetus albicilla*). Den milda vintern 1972 - 1973 medförde att Tåkern aldrig frös till helt. Detta lockade två gamla havsörnar att söka byte vid sjöns vakar från januari till mars. En gammal havsörn sågs den 17 november nära fältstationens observationstorn vid Glänås.

BLÅ KÄRRHÖK (*Circus cyaneus*) övervintrade med omkring tio ex vintern 1972 - 1973.

BRUN KÄRRHÖK (*Circus aeruginosus*) tillhör Tåkerns karaktärsfåglar och 34 par häckade med kullar upp till sex ungar 1973. Brunhökarna avhandlas på annan plats i årets meddelande (Ture Persson).

JAKTFALK (*Falco rusticolus*). En ung jaktfalk irriterade märkbart en flock bläsgäss vid Kyleberg den 25 september. Falken lyckades få upp gässen på vingarna men gjorde ingen ansats att slå. Den satt senare länge på en jordkocka på ett fält gränsande till det där gässen betade (Staffan Nordlund, Bo Ebenman).

PILGRIMSFALK (*Falco peregrinus*). Arten noterades under maj och oktober.

Pilgrimsfalk jagar skrattnås

AFTONFALK (*Falco vespertinus*). En hanne sågs den 5 juni vid Renstad, Tåkern (Anders Lundqvist).

VAKTEL (*Coturnix coturnix*) hördes i slutet av maj strax intill Got-
torp, Tåkern (Mats Henriksson). Detta blev årets enda observation.

SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA (*Porzana porzana*) visar fortfarande svag före-
komst vid Tåkern. Under året visslade exemplar på fem lokaler.

DVÄRGSUMPHÖNA (*Porzana pusilla*) har 1973 noterats vid ett tillfäl-
le (Ture Persson). Eftersom sumphönsens bestämning efter läten varit
diskutabel redovisas detta fynd på särskild plats.

KORNKNARR (*Crex crex*) är under 1973 hörd endast på två platser efter
vad som blivit rapporterat. Det ena fyndet gjordes vid Broby, Tåkern,
(Börje Ekstam, Ulf Johansson) och det andra nära Ödeshög, båda i juni
månad.

STÖRRE STRANDPIPARE (*Charadrius hiaticula*) som tidigare var en ty-
pisk häckfågel vid Tåkern häckade bevisligen inte heller under 1973.
På höststräcket var däremot arten tämligen talrik med flockar upp
till 50 ex.

KUSTPIPARE (*Pluvialis squatarola*).

I september rastade sällskap på över
30 stycken. Det låga vattenståndet
i Tåkern blottade under hösten strän-
derna och gynnade då flertalet va-
dare, bl a kustpiparna.

ROSKARL (*Arenaria interpres*) sågs
i början av juli med ett ex (Urban
Ekstam).

KUSTSNÄPPA (*Calidris canutus*) före-
kom i skiftet augusti - september,
bl a fyra ex den 2 september (Börje
Ekstam, Staffan Nordlund).

SMÅSNÄPPA (*Calidris minuta*). En flock
med 75 ex noterades den 27 september
(Bo Ebenman m fl) och flera mindre
grupper blev sedda hela månaden.

Kärnsnäppor

MOSNÄPPA (*Calidris temminckii*) rastade under juli och augusti. Den 12 augusti fanns exempelvis 15 ex vid Sjötuna, Tåkern (Bo Ebenman).

SPOVSNÄPPA (*Calidris ferruginea*) noterades endast vid ett tillfällen under hösten nämligen den 8 september (Bengt Andersson).

BRUSHANE (*Philomachus pugnax*). Under hösten förekom bl a en stor flock vid Sjötuna, Tåkern, med ca 600 ex (Staffan Nordlund).

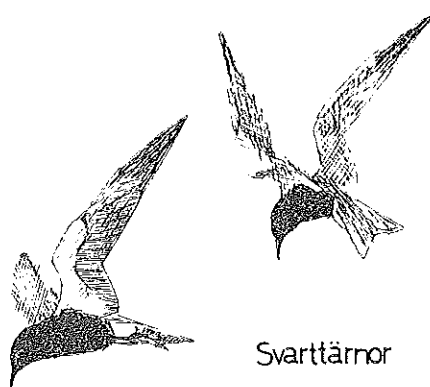
RÖDSPOV (*Limosa limosa*) sågs vid tre tillfällen under våren: Ett ex vid Sjötuna den 24 april och 18 maj samt två ex vid Hånger den 22 april.

DUBBELBECKASIN (*Gallinago media*). Iakttagen vid Tåkern den 26 juli och 8 september (Stig Mannberg, Bo Ebenman).

DVÄRGBECKASIN (*Lymnocyptes minimus*) spelade nära Gottorp, Tåkern, den 22 april (Staffan Nordlund) och observerades vid Ramstad den 27 samma månad.

SVARTTÄRNA (*Chlidonias niger*). En liten koloni av svarttärnor upptäcktes i Tåkern 1970. Sedan dess har antalet häckande par långsamt ökat och 1973 fanns drygt tio.

SMÅTÄRNA (*Sterna albifrons*) är noterad i Tåkern dels den 26 augusti 1967 (Ture Persson) dels den 23 augusti 1973 (Kent Andersson).

Svarttärnor

HORNUGGLA (*Asio otus*) har 1973 häckat på minst fyra platser runt Tåkern och på en lokal med minst två par.

JORDUGGLA (*Asio flammeus*) är sedd bl a vid Hånger den 18 mars.

KATTUGGLA (*Strix aluco*) är noterad som häckfågel vid åtminstone sex gårdar.

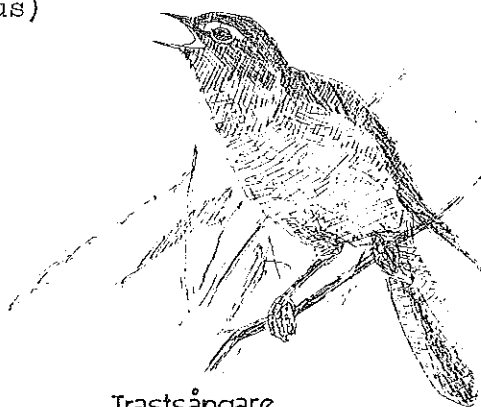
KUNGSFISKARE (*Alcedo atthis*) är rapporterad från Sjötuna den 22 april och från Hånger omkring samma datum (gm Börje Ekstam).

GRÄSHOPPSÅNGARE (*Locustella naevia*) fortsätter att uppträda på allt fler ställen i Tåkernbygden. Ca 40 sjungande ex hördes i maj - juni.

KÄRRSÅNGARE (*Acrocephalus palustris*). Två ex sjöng under juni månad på en lokal sydväst om Tåkern. Dessutom hördes ett ex vid Ramstad den 10 juni (Staffan Nordlund m fl).

TRASTSÅNGARE (*Acrocephalus arundinaceus*)

Trastsångaren är sedan några år tillbaka väletablerad Tåkernfågel. Häckning har tidigare misstänkts och konstaterades 1973 (Lars Jacobsson). Antalet sjungande hannar uppgick till ca 25 ex med reservation för dubbelräkning i två fall (Bo Ebenman m fl).

Trastsångare

LUNDSÅNGARE (*Phylloscopus trochiloides*) hördes sjunga vid Hygnestad, Tåkern, i slutet av juni (Bo Fahlander).

SKÄGGMES (*Panurus biarmicus*) är nu en karaktärsfågel i Tåkerns vassar och har under 1973 ökat mycket kraftigt. Artens förekomst behandlas i en särskild uppsats (Gunnar Björkman).

PUNGMES (*Remiz pendulinus*) iaktogs för första gången i Tåkern den 3 juni 1973. Fyndet redovisas på annan plats (Svante Gustafsson).

ORTOLANSPARV (*Emberiza hortulana*). Två hannar hördes sjunga vid Sjötuna den 6 maj (Staffan Nordlund m fl).

LAPPSPARV (*Calcarius lapponicus*) är observerad såväl under vår- som höststräcket.

GRÅSISKA (*Acanthis flammea*) uppträdde i mycket stort antal i Tåkerns vassar under blidvintern 1972 - 1973. Vid Väversunda fanns exempelvis uppskattningsvis 10 000 ex den 20 februari (Bo Ebenman). Bland fåglarna fanns ett flertal som uppvisade snösiskekaraktär.

ROSENFINK (*Carpodacus erythrinus*). Årets enda observation gjordes vid Gottorp, Tåkern, där en utfärgad hanne sjöng den 31 maj (Börje Ekstam, Mats Henriksson m fl).

STENKNÄCK (*Coccothraustes coccothraustes*) noterades vid observations-

tornet vid Glänås, Tåkern, den 20 april då två ex sågs (Staffan Nordlund).

SVART RÖDSTJÄRT (*Phoenicurus ochruros*). En ung hanne sjöng i det centrala Vadstena några veckor i slutet av juni (Göran Bergengren m fl).
SOMMARGYLLING (*Oriolus oriolus*) har sportadiskt noterats vid Tåkern under hela 1970-talet. Säsongen 1973 sjöng ett ex vid Sjötuna under några dagar före midsommar (Bo Fahlander). Dessutom sjöng två hannar nära Svälinge i juni (Göran Bergengren, Göran Lindell).

RÅKA (*Corvus frugilegus*). Häckningen lyckades även 1973 väl för de ca 40 råkpar som finns i en koloni nära Tåkern. Av ungarna ringmärktes 23 stycken.

SVART KRÅKA (*Corvus c corone*) iaktogs nära Svanshals, Tåkern, den 1 april (Mats Henriksson, Staffan Nordlund).

Råkor

TÅKERNS FÄLTSTATIONS RINGMÄRKNING OCH ÅTERFYND 1973

Kommentarer och sammanställning av Göran Bergengren

LIKSOM DE NÄRMAST FÖREGÅENDE ÅREN HAR FÄLTSTATIONENS RINGMÄRKNING UNDER 1973 VARIT KLART MÅLINRIKTAD OCH KNUTEN TILL SPECIELLA PROJEKT.

ÅRETS SLUTSUMMA blev 1 499 fåglar vilket är ca 400 mer än under 1972. I sammanställningen finns 55 arter representerade. Stationens totalsumma för åren 1964 - 1973 blir härmed 13 965 fåglar av 125 arter. Av dessa är 317 redovisade som återfynd/kontroller - d v s dryga två procent.

SOM STÖRSTA märkposten 1973 står skratmåsen (*Larus ridibundus*) av vilken 400 ex blev ringförsedda i mitten av juni. I likhet med två föregående säsonger utrustades merparten av måsarna även med en gul färgring om vänster ben. Sammantaget har nu ca 1 500 ex av arten ringmärkts. Rapporterade återfynd under året härrör bl a från Danmark och England.

ENDA NYA märkarten för 1973 blev en rörhöna (*Gallinula chloropus*). Av intressanta märkningar kan nämnas: Brun kärnhök (*Circus aureginosus*) 43, alla födda i Tåkern, tio exemplar av skäggmes (*Panurus biarmicus*), duvhök (*Accipiter gentilis*) 2, dunungar i ett bo i skogsbygden söder om Tåkern, råka (*Corvus frugilegus*) 23, från en koloni i Tåkernbygden samt 32 dunungar av gräsand (*Anas platyrhynchos*) av vilka fö en blev skjuten några kilometer från märkplatsen dryga två månader efter märkningen.

RINGMÄRKNINGEN I sjön Sommen har genomförts efter sedvanligt mönster. Sålunda har fiskgjuse (*Pandion haliaetus*) och häger (*Ardea cinerea*) varit de främsta objekten. Två tämligen avlägsna återfynd av häger har kommit under året. Det ena är från Spanien och det andra från södra Frankrike. Båda fåglarna blev halvårsgamla.

DEN SENAST kända häckningen av tornfalk (*Falco tinnunculus*) konstaterades 1969. Av de tre i detta Tåkertraktens enda bo märkta ungfåglar blev en återfunnen på försommaren 1973 nära Lübeck i Västtyskland.

AV DE ca 600 svartvita flugsnappare (*Ficedula hypoleuca*) som under åren ringmärkts har endast tre återfunnits. Ett av dessa fynd rapporterades under hösten från Estremadura utanför Lissabon i Portugal. Fågeln var märkt i juni 1972 som gammal hona och blev alltså

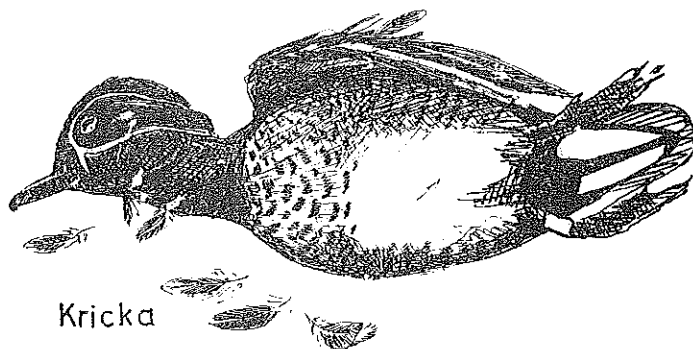
minst två år. En rad andra meddelanden om tättingar har också inkommit. Bland dessa kan nämnas en rödhake (*Erithacus rubecula*) återfunnen ett halvår efter märkningen utanför Gdansk i Polen, en rörsångare (*Acrocephalus scirpaceus*) Tåkernmärkt i juli 1968 som blivit kontrollerad och släppt vid Esrum på Jylland i Danmark i augusti och en stjärtmes (*Aegithalos caudatus*) kontrollerad på märkplatsen vid Tåkern ett år efter märkningen. I slutet av oktober fångades nära Renstad, Tåkern, två talgoxar (*Parus major*) som på försommaren märkts som kullsyskon i en holk vid Glänås, ca fem kilometer öster om kontrollpunkten.

ÄVEN EN del kontroller och fynd av icke Tåkernmärkta fåglar har noterats 1973. Sålunda fångades av den vid Tåkern verksamme jaktvårdaren under senvintern två finskmärkta duvhökar. Den ena var en ettåring märkt vid Saksila i Björneborgsdistriktet och den andra kom från Lemland, Åland, och var märkt som ettårig hona 1971. Båda frisläpptes efter ringavläsning.

TVÅ STARAR (*Sturnus vulgaris*) har under året återfunnits i Mjölbytrakten. Den ena var märkt i Belgien hösten 1971 och den andra på Jylland, Danmark, i april 1972.

EN KRICKA (*Anas crecca*) märkt på Fanö i Danmark i oktober 1972 sköts i Tåkern under den första andjaktssdagen den 21 augusti.

AV DE ringmärkningsprojekt som är planerade för verksamhetsåret 1974 kan nämnas bomärkning av brun kärrhök i Tåkern samt fiskgjuse och häger i Sommen. Under vintersäsongen 1973 - 1974 kommer arbetet med nätmärkning av skäggmes att fortgå. Dessutom ska märkning av strömstarar (*Cinclus cinclus*) utföras vid Svartån.

AV TÄKERNS FÄLTSTATION RINGMÄRKTA FÅGLAR 1964 - 1973

<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
STORLOM				
Gavia arctica	2		2	
SVARTHALSAD DOPPING				
Podiceps nigricollis	3		3	
SVARTHAKEDOPPING				
Podiceps auritus	1		1	
SKÄGGDOPPING				
Podiceps cristatus	13		13	1
HÄGER				
Ardea cinerea	189	22	211	17
RÖRDROM				
Botaurus stellaris	2		2	
GRÄSAND				
Anas platyrhynchos	24	32	56	3
KRICKA				
Anas crecca	2		2	
KNÖLSVAN				
Cygnus olor	30		30	3
ORMVRÅK				
Buteo buteo	3	2	5	
SPARVHÖK				
Accipiter nisus	1		1	
DUVHÖK				
Accipiter gentilis	6	2	8	3
BRUN KÄRRHÖK				
Circus aeruginosus	34	43	77	
FISKGJUSE				
Pandion haliaetus	81	16	97	9
LÄRKFALK				
Falco subbuteo	3		3	
TORNFALK				
Falco tinnunculus	11		11	1
VATTENRALL				
Rallus aquaticus	1		1	
SOTHÖNA				
Fulica atra	13		13	1
RÖRHÖNA				
Gallinula chloropus		1	1	
SMÅFLÄCKIG SUMPHÖNA				
Porzana porzana	1		1	
KORNKNARR				
Crex crex	1		1	

<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
STRANDSKATA				
Haematopus ostralegus	6		6	
TOFSVIPA				
Vanellus vanellus	34		34	1
STÖRRE STRANDPIPARE				
Charadrius hiaticula	35	1	36	
MINDRE STRANDPIPARE				
Charadrius dubius	1		1	
ENKELBECKASIN				
Gallinago gallinago	22		22	2
DVÄRGBECKASIN				
Lymnocyptes minimus	4		4	1
STORSPOV				
Numenius arquata	1		1	
SKOGSSNÄPPA				
Tringa ochropus	7		7	
GRÖNBENA				
Tringa glareola	45	1	46	
DRILLSNÄPPA				
Tringa hypoleucos	55		55	2
RÖDBENA				
Tringa totanus	5		5	
SVARTSNÄPPA				
Tringa erythropus	3		3	
GLUTTSNÄPPA				
Tringa nebularia	9		9	
KUSTSNÄPPA				
Calidris canutus	2		2	1
SMÅSNÄPPA				
Calidris minuta	10	3	13	
KÄRRSNÄPPA				
Calidris alpina	96	38	134	3
BRUSHANE				
Philomachus pugnax	35	1	36	1
GRÅTRUT				
Larus argentatus	6		6	1
FISKMÅS				
Larus canus	1		1	
SKRATTMÅS				
Larus ridibundus	1 110	400	1 510	27
SVARTTÄRNA				
Chlidonias niger	21		21	
FISKTÄRNA				
Sterna hirundo	9	4	13	
RINGDUVA				
Columba palumbus	5		5	

<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
GÖK Cuculus cuculus	1		1	
KATTUGGLA Strix aluco	22		22	
HORNUGGLA Asio otus	33	6	39	1
PÄRLUGGLA Aegolius funereus	4		4	
TORNSVALA Apus apus	38	3	41	
KUNGSFISKARE Alcedo atthis	7	2	9	
GRÖNGÖLING Picus viridis	3	1	4	
STÖRRE HACKSPETT Dendrocopus major	5	1	6	
MINDRE HACKSPETT Dendrocopus minor	9		9	
GÖKTYTA Jynx torquilla	14		14	
SÅNGLÄRKA Alauda arvensis	4		4	
LADUSVALA Hirundo rustica	34		34	
HUSSVALA Dilichon urbica	3		3	
BACKSVALA Riparia riparia	87	3	90	
KORP Corvus corax	5		5	
KRÅKA Corvus corone cornix	38	19	57	4
RÅKA Corvus frugilegus	1	23	24	
KAJA Corvus monedula	10		10	
SKATA Pica pica	54		54	
NÖTSKRIKA Garullus glandarius	32		32	3
SKÄGGMES Panurus biarmicus	1	10	11	1
STJÄRTMES Aegithalos caudatus	84	14	98	1
TALGOXE Parus major	999	127	1 126	56

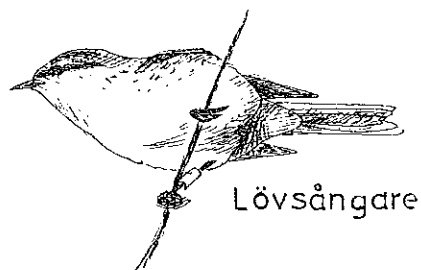
<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
BLÅMES				
Parus caeruleus	1 412	320	1 732	33
SVARTMES				
Parus ater	43		43	4
TOFSMES				
Parus cristatus	8		8	
ENTITA				
Parus palustris	94	22	116	13
TALLTITA				
Parus montanus	83	9	92	8
NÖTVÄCKA				
Sitta europaea	26	2	28	4
TRÄDKRYPARE				
Certhia familiaris	10		10	1
STRÖMSTARE				
Cinclus cinclus	7	13	20	2
GÄRDSMYG				
Troglodytes troglodytes	4	2	6	
BJÖRKTRAST				
Turdus pilaris	141	10	151	4
TALTRAST				
Turdus philomelos	73	6	79	3
RÖDVIINGETRAST				
Turdus musicus	32		32	
KOLTRAST				
Turdus merula	101	3	104	6
STENSKVÄTTA				
Oenanthe oenanthe	4		4	
BUSKSKVÄTTA				
Saxicola rubetra	19		19	
RÖDSTJÄRT				
Phoenicurus phoenicurus	88	5	93	
NÄKTERGAL				
Luscinia luscinia	2		2	
BLÅHAKE				
Luscinia svecia	4		4	
RÖDHAKE				
Erithacus rubecula	394	58	452	2
RÖRSÅNGARE				
Acrocephalus scirpaceus	740	4	744	7
SÄVSÅNGARE				
Acrocephalus schoenobaenus	355		355	3
KÄRRSÅNGARE				
Acrocephalus palustris	1		1	
TRASTSÅNGARE				
Acrocephalus arundinaceus	1		1	

<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
GRÄSHOPPSÅNGARE <i>Locustella naevia</i>	25	4	29	1
HÄRMSÅNGARE <i>Hippolais icterina</i>	53		53	
SVARTHÄTTA <i>Sylvia atricapilla</i>	64	5	69	
TRÄDGÅRDSSÅNGARE <i>Sylvia borin</i>	176	5	181	
HÖKSÅNGARE <i>Sylvia nisoria</i>	1		1	
TÖRNSÅNGARE <i>Sylvia communis</i>	52	1	53	
ÄRTSÅNGARE <i>Sylvia curruca</i>	46	1	47	
LÖVSÅNGARE <i>Phylloscopus trochilus</i>	1 031	7	1 038	16
GRANSÅNGARE <i>Phylloscopus collybita</i>	13		13	
GRÖNSÅNGARE <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	8		8	
KUNGSFÅGEL <i>Regulus regulus</i>	62		62	
GRÅ FLUGSNAPPARE <i>Muscicapa striata</i>	52		52	1
SVARTVIT FLUGSNAPPARE <i>Ficedula hypoleuca</i>	488	120	608	3
JÄNSPARV <i>Prunella modularis</i>	34	8	42	
ÄNGSPIPLÄRKA <i>Anthus pratensis</i>	86		86	1
TRÄDPIPLÄRKA <i>Anthus trivialis</i>	145	1	146	
SÄDESÄRLA <i>Motacilla alba</i>	338	9	347	3
GULÄRLA <i>Motacilla flava</i>	81		81	
SIDENSVANS <i>Bombycilla garrulus</i>	44		44	3
TÖRNSKATA <i>Lanius collurio</i>	18		18	
STARE <i>Sturnus vulgaris</i>	199	47	246	7
STENKNÄCK <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1		1	
GRÖNFINK <i>Carduelis chloris</i>	276	9	275	4

<u>Art</u>	<u>Antal märkta</u> <u>t o m 1972</u>	<u>Märkta</u> <u>1973</u>	<u>Totalt</u>	<u>Återfynd</u>
STEGLITS Carduelis carduelis	12		12	
GRÖNSISKA Carduelis spinus	32	1	33	1
GRÅSISKA Acanthis flammea	110		110	
HÄMPLING Acanthis cannabina	59	4	63	1
DOMHERRE Pyrrhula pyrrhula	130	13	143	1
BOFINK Fringilla coelebs	134	4	138	2
BERGFINK Fringilla montifringilla	70		70	
GULSPARV Emberiza citrinella	26		26	
ORTOLANSPARV Emberiza hortulana	2		2	
SÄVSPARV Emberiza schoeniclus	804	29	833	16
GRÅSPARV Passer domesticus	260		260	9
PILFINK Passer montanus	462	2	464	7
<u>SUMMA:</u>	12 466	1 499	13 965	317

ANTAL MÄRKTA ARTER 1973: 55

ANTAL MÄRKTA ARTER TOTALT: 125

Lövsångare

KARTA FÖR
NAMNGIVNINGER
VID TÄKERN

